Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0123

Savienotības uzlabošana, kultūras mantojuma saglabāš ana un vietējās izcilības stiprināšana Eiropas tūrismā: galamērķa pārvaldība un reģionālā tūrisma attīstība

Eiropas Parlamenta 2026. gada 28. aprīļa rezolūcija par savienotības uzlabošanu, kultūras mantojuma saglabāšanu un vietējās izcilības stiprināšanuEiropas tūrismā: galamērķa pārvaldība un reģionālā tūrisma attīstība (2025/2120(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 174., 195. un 349. pantu,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 11. aprīļa Regulu (ES) 2024/1028 par datu vākšanu un kopīgošanu saistībā ar izmitināšanas vietu īstermiņa īres pakalpojumiem un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724[1],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/2831 (2024. gada 23. oktobris) par darba nosacījumu uzlabošanu platformu darbā[2],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Direktīvu (ES) 2019/904 par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu[3],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 10. maija Lēmumu (ES) 2023/936 par Eiropas Prasmju gadu[4],

---

1 OV L, 2024/1028, 29.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.
2 OV L, 2024/2831, 11.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj.
3 OV L 155, 12.6.2019., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj.
4 OV L 125, 11.5.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/936/oj.

– ņemot vērā Komisijas Ieteikumu (ES) 2025/1021 (2025. gada 22. maijs) par transporta nabadzību: kā nodrošināt ekonomiski pieejamu, piekļūstamu un taisnīgu mobilitāti[5],

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 5. marta paziņojumu “Prasmju savienība” (COM(2025)0090),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 26. februāra paziņojumu “Tīras rūpniecības kurss – kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas ceļvedis” (COM(2025)0085),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 29. janvāra paziņojumu “ES Konkurētspējas kompass” (COM(2025)0030),

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 20. jūlija paziņojumu “Ceļā uz kopīgu Eiropas tūrisma datu telpu – datu kopīgošanas un inovācijas veicināšana visā tūrisma ekosistēmā” (C(2023)4787),

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 17. maija paziņojumu par jaunu pieeju ceļā uz ilgtspējīgu ES zilo ekonomiku. ES zilās ekonomikas pārveide ilgtspējīgas nākotnes labā COM(2021)0240),

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 4. marta paziņojumu “Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns” (COM(2021)0102),

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 1. jūlija paziņojumu “Eiropas Prasmju programma ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai” (COM(2020)0274),

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 27. maija paziņojumu "Eiropas lielā stunda — jāatjaunojas un jāsagatavo ceļš nākamajai paaudzei" (COM(2020)0456) un tam pievienoto Komisijas dienestu darba dokumentu “Eiropas atveseļošanas vajadzību apzināšana” (SWD(2020)0098),

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojumu “ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu” (COM(2020)0380),

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 13. maija paziņojumu “Tūrisms un transports 2020. gadā un pēc tam” (COM(2020)0550) un Tūrisma un transporta tiesību aktu kopuma pieņemšanu,

– ņemot vērā Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumu “Eiropas zaļais kurss” (COM(2019)0640),

– ņemot vērā Komisijas 2018. gada 22. maija paziņojumu “Jauna Eiropas darba kārtība kultūrai” (COM(2018)0267),

---

5 OV L, 2025/1021, 26.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/1021/oj.

– ņemot vērā Komisijas 2017. gada 24. oktobra paziņojumu “Stiprāka un atjaunota stratēģiskā partnerība ar ES tālākajiem reģioniem” (COM(2017)0623),

– ņemot vērā Komisijas 2016. gada 2. jūnija paziņojumu “Eiropas sadarbīgās ekonomikas programma” (COM(2016)0356) un Parlamenta 2017. gada 15. jūnija rezolūciju par to[6],

– ņemot vērā Komisijas 2014. gada 20. februāra paziņojumu “Eiropas stratēģija lielākai izaugsmei un darbvietām piekrastes un jūras tūrisma nozarē” (COM(2014)0086) un Komisijas dienestu 2017. gada 30. marta darba dokumentu par jūras tūrismu (SWD(2017)0126),

– ņemot vērā Komisijas 2010. gada 30. jūnija paziņojumu “Eiropa, tūristu apmeklētākā vieta pasaulē – jaunas Eiropas tūrisma nozares politiskās pamatnostādnes” (COM(2010)0352) un Parlamenta 2011. gada 27. septembra rezolūciju par šo jautājumu[7],

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 30. jūnija paziņojumu “Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: kāds ceļš ejams, lai līdz 2040. gadam lauku apvidi kļūtu spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši” (COM(2021)0345),

– ņemot vērā Komisijas 2022. gada 4. februāra ziņojumu “Pārkārtošanās ceļš tūrismam” un tās 2023. un 2024. gada izvērtējuma ziņojumus,

– ņemot vērā Komisijas 2022. gada 21. septembra ziņojumu “Tūrisma nelīdzsvarota izaugsme galamērķu līmenī – pamatcēloņi, ietekme, esošie risinājumi un laba prakse: gala ziņojums”,

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 11. jūnija ziņojumu “2020. gada ziņojums par ES zilo ekonomiku”,

– ņemot vērā 2022. gada 7. jūnija rezolūciju par ES salām un kohēzijas politiku: pašreizējais stāvoklis un turpmāk risināmie jautājumi[8],

– ņemot vērā 2022. gada 14. decembra rezolūciju par jaunas Eiropas darba kārtības kultūrai un ES Starptautisko kultūras sakaru stratēģijas īstenošanu[9],

– ņemot vērā tā 2021. gada 25. marta rezolūciju par ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijas izstrādi[10],

– ņemot vērā tā 2020. gada 19. jūnija rezolūciju par transportu un

---

6 OV C 331, 18.9.2018., 125. lpp.
7 OV C 56 E, 26.2.2013., 41. lpp.
8 OV C 493, 27.12.2022., 48. lpp.
9 OV C 177, 17.5.2023., 78. lpp.
10 OV C 494, 8.12.2021., 106. lpp.

tūrismu 2020. gadā un pēc tam[11],

– ņemot vērā tā 2019. gada 24. oktobra rezolūciju par uzņēmējsabiedrības *Thomas Cook* bankrota negatīvo ietekmi uz ES tūrismu[12],

– ņemot vērā tā 2018. gada 14. novembra rezolūciju par daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam — Parlamenta nostāja ar nolūku panākt vienošanos[13],

– ņemot vērā tā 2015. gada 29. oktobra rezolūciju par jauniem izaicinājumiem un koncepcijām tūrisma veicināšanai Eiropā[14],

– ņemot vērā tā 2015. gada 8. septembra rezolūciju par virzību uz integrētu pieeju Eiropas kultūras mantojumam[15],

– ņemot vērā tā 2011. gada 25. oktobra rezolūciju par personu ar invaliditāti mobilitāti un integrāciju un Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā (2010–2020)[16], un 2020. gada 18. jūnija rezolūciju par Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā pēc 2020. gada[17],

– ņemot vērā Padomes 2022. gada 1. decembra secinājumus par Eiropas tūrisma programmu 2030. gadam,

– ņemot vērā Padomes 2021. gada 27. maija secinājumus par tūrismu Eiropā nākamajā desmitgadē — ilgtspējīgs, noturīgs, digitāls, globāls un sociāls,

– ņemot vērā Eiropas Reģionu komitejas 2025. gada 10. decembra atzinumu “Ceļā uz ilgtspējīgu un noturīgu tūrismu Eiropas Savienībā: līdzsvarotas un adaptīvas pārvaldības stratēģija”[18],

– ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2025. gada 27. februāra pašiniciatīvas atzinumu “Tūrisms Eiropas Savienībā: ilgtspēja kā konkurētspējas virzītājspēks ilgtermiņā”[19],

– ņemot vērā ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām,

– ņemot vērā ES tūrisma infopaneli,

---

11 OV C 362, 8.9.2021., 55. lpp.
12 OV C 202, 28.5.2021., 73. lpp.
13 OV C 363, 28.10.2020., 179. lpp.
14 OV C 355, 20.10.2017., 71. lpp.
15 OV C 316, 22.9.2017., 88. lpp.
16 OV C 131 E, 8.5.2013., 9. lpp.
17 OV C 362, 8.9.2021., 8. lpp.
18 OV C, C/2026/761, 24.2.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/761/oj.
19 OV C, C/2025/2014, 30.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2014/oj.

– ņemot vērā statistikas sistēmu tūrisma ilgtspējas novērtēšanai,

– ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru[20],

– ņemot vērā 2023. gada 31. oktobra Palmas deklarāciju "Ceļš uz sociālo ilgtermiņa perspektīvu tūrismā ES", ko parakstījuši ES dalībvalstu tūrisma ministri,

– ņemot vērā 2024. gada 3. aprīļa Eiropas Deklarāciju par velobraukšanu[21],

– ņemot vērā 2018. gada 18. septembrī publicēto ANO ziņojumu par tūrismu "Pārmērīgs tūrisms? Izpratne par pilsētu tūrisma izaugsmi un tā pārvaldību jaunā perspektīvā",

– ņemot vērā UNESCO norādījumus par tūrisma pārvaldību Pasaules mantojuma vietās, tostarp 2002. gada publikāciju "Tūrisma pārvaldība Pasaules mantojuma vietās: praktiska rokasgrāmata Pasaules mantojuma vietu pārvaldniekiem" un saistītos norādījumus par apmeklētāju rīcības pārvaldību,

– ņemot vērā Globālo tūrisma ētikas kodeksu[22],

– ņemot vērā Enriko Letas 2024. gada 17. aprīļa ziņojumu "Daudz vairāk nekā tirgus",

– ņemot vērā Mario Dragi 2024. gada 9. septembra ziņojumu "Eiropas konkurētspējas nākotne",

– ņemot vērā Transporta un tūrisma komitejas pasūtīto 2018. gada 15. oktobra pētījumu "Pārmērīgs tūrisms: ietekme un iespējamie politiskie risinājumi",

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Transporta un tūrisma komitejas ziņojumu (A10-0078/2026),

A. tā kā tūrisms tieši veido aptuveni 5 % no ES IKP un pievienotās vērtības, kas to padara par nozīmīgu sociālekonomisko nozari pievienotās vērtības, nodarbinātības un reģionālās kohēzijas ziņā, radot spēcīgu multiplikatora efektu dažādās nozarēs; tā kā, ņemot vērā netiešo un plašāko ietekmi, nozares kopējais ieguldījums palielinās līdz aptuveni 10 % no ES IKP; tā kā dažās valstīs un reģionos tūrisms veido pat vēl lielāku nodarbinātības un IKP daļu,

---

20 OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.

21 OV C, C/2024/2377, 3.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2377/oj.

22 ANO Tūrisms, "*Global Code of Ethics for Responsible Tourism – Roadmap for Responsible and Sustainable Tourism Development*", 1999. gada 1. oktobris.

kas veicina reģionālo attīstību un mazina nevienlīdzību; tā kā 90 % no ES tūrisma nozares veido mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), tostarp ģimenes uzņēmumi, kas ir īpaši krīzes situācijās; tā kā ES tūrisma nozarē darbojas aptuveni 2,3 miljoni MVU un tajā ir nodarbināti aptuveni 12,3 miljoni cilvēku; tā kā Eiropa joprojām ir viena no pasaules līderēm tūrisma jomā un pasaulē iecienītākais tūristu galamērķis, neraugoties uz valdošajiem ekonomiskajiem un ģeopolitiskajiem sarežģījumiem[23], un tiek prognozēts, ka pēc straujā izaugsmes tempa 2025. gada sākumā šī nozare veidos 10,5 % no ES IKP[24];

B. tā kā tūrisma ekonomisko vērtību arvien vairāk apdraud sociālās, kultūras un vides izmaksas, tostarp spiediens uz mājokļu tirgu, iedzīvotāju augstākas dzīves izmaksas, dzīvojamās telpas sadrumstalotība, resursu neilgtspējīga izmantošana un pieaugošā slodze uz būtisko infrastruktūru; tā kā gadu desmitiem ilgusī uz apjomu orientētā izaugsme apvienojumā ar regulējuma un pārvaldības nepilnībām ir veicinājusi nelīdzsvarotu tūrisma attīstību; tā kā šīs dinamikas dēļ ir vajadzīga labāka pārvaldība un vieda, ilgtspējīga un vietējām vajadzībām pielāgota pieprasījuma pārvaldība; tā kā tūrisms pats par sevi nav problēma un tūrisma fobijas novēršanai ir jāpieņem visaptveroša stratēģija, kas līdzsvarotu ekonomikas izaugsmi ar sociālo labklājību, vides aizsardzību, kultūras mantojuma saglabāšanu un teritoriālo noturību ilgtermiņā;

C. tā kā tūrisma ekosistēma aptver daudzas nozares, tostarp transportu, ceļojumu aģentūras un tūrisma operatorus, atbalsta pakalpojumus, izmitināšanu un ēdināšanu, radošo mākslu un izklaidi, kā arī sporta un brīvā laika aktivitātes, un ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt to saskaņotu attīstību un noturību;

D. tā kā mājokļu īres izmaksu pieaugums visā ES padziļina mājokļu nedrošību un sociālo atstumtību; tā kā situācija ir īpaši akūta intensīva tūrisma reģionos, kur cenas ziņā pieejamu mājokļu trūkums kavē sezonas un pastāvīgo tūrisma nozares darbinieku, kā arī būtisku publiskā sektora speciālistu piesaistīšanu un noturēšanu; tā kā īstermiņa īre arvien vairāk ietekmē mājokļu pieejamību, vietējo kopienu darbību, MVU konkurētspēju tūrisma ekosistēmā un vienlīdzīgus konkurences apstākļus vienotajā tirgū; tā kā īstermiņa īres risinājumi ir jāpielāgo katrai konkrētajai situācijai un pasākumi

---

23 Eiropas Ceļojumu komisija, “*European travel maintains momentum in early 2025 despite rising global uncertainty*” (“Ceļojumu apjoms Eiropā 2025. gada sākumā turpina strauji augt, neraugoties uz pieaugošo globālo nenoteiktību”), 2025. gada 7. maijs.

24 Pasaules ceļojumu un tūrisma padome, “*Travel and Tourism to Create 4.5MN New Jobs across the EU by 2035*” (“Ceļojumu un tūrisma nozare līdz 2035. gadam radīs 4,5 miljonus jaunu darbvietu visā ES”), 2025. gada 9. aprīlis.

galvenokārt jāveic vietējā līmenī;

E. tā kā ilgtspējīga tūrisma koncepcija ir būtiska nozares konkurētspējas veicināšanai, Eiropas kultūras un dabas mantojuma, tostarp ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, aizsardzībai un viesu un vietējo kopienu vajadzību līdzsvarošanai; tā kā ilgtspējība balstās uz trim savstarpēji atkarīgiem pīlāriem – ekonomisko, sociālo un vides pīlāru –, no kuriem nevienu nevar uztvert izolēti;

F. tā kā sociālā ilgtspēja tūrisma nozarē paredz ekonomisko ieguvumu taisnīgu sadali, ko cita starpā var panākt, diversificējot tūristu plūsmas un mazinot to sezonalitāti, kā arī ievērojot vietējo iedzīvotāju tiesības, vajadzības un labbūtību, saglabājot kultūras mantojumu un kopienas kohēziju un nodrošinot kvalitatīvas darbvietas ar taisnīgiem nodarbinātības nosacījumiem; tā kā tūrisma sezonalitāte joprojām veicina ekonomisku nestabilitāti, rada darbaspēka trūkumu un spiedienu uz vietējām kopienām; tā kā sociāli ilgtspējīga tūrisma attīstībai būtu jāstiprina vietējās kopienas, nevis tās jāpakļauj nepamatotam spiedienam;

G. tā kā ES ir pilnībā apņēmusies īstenot Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tās 17 ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), ko ANO pieņēma 2015. gada septembrī; tā kā *Eurostat* uzrauga ES progresu IAM īstenošanā atbilstoši 102 rādītāju kopumam; tā kā tūrisms tā kā tūrisms var sniegt tiešu ieguldījumu vairāku IAM sasniegšanā;

H. tā kā klimata pārmaiņas arvien vairāk ietekmē tūrisma nozari, tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi atbilstoši pielāgot tūrisma darbības, plānus, produktus un infrastruktūru; tā kā tūrisma nozares ilgtspēja un noturība joprojām ir nevienmērīga valstu, reģionālā un vietējā līmenī, un dalībvalstu, vietējo dalībnieku un privātā sektora ieinteresēto personu darbība ilgtspējīgu prakšu ieviešanā joprojām galvenokārt balstās uz brīvprātīgu iesaisti;

I. tā kā tūrisms ir ietekmējis teritorijas attīstības dinamiku daudzos ES reģionos; tā kā reģionālās pieejas šīs darbības organizēšanai un attīstīšanai ir radījušas dažādas konfigurācijas, kas ietekmē to izaugsmes un labklājības attīstības virzienus; tā kā attāliem, tālākajiem, lauku, perifēriem, mazapdzīvotiem un salu reģioniem, kā arī noteiktiem piekrastes apgabaliem piemīt unikālas un daudzveidīgas iezīmes, tostarp vides neaizsargātība, ģeogrāfiskā izolētība, atdalītība un atkarība no ārējiem resursiem, kas prasa to konkrētajiem apstākļiem pielāgotas politikas pieejas;

J. tā kā ceļošanai un tūrismam būtiska ir transporta savienojamība, kas saista cilvēkus ar vietām, kultūrām un pieredzi; tā kā pašreizējie ceļošanas un tūrisma modeļi tomēr rada ievērojamas problēmas, ņemot vērā, ka 80 % ceļotāju apmeklē tikai 10 % no pasaules

galamērķiem[25]; tā kā ar pielāgotām stratēģijām vecināts lauku un iekšzemes tūrisms varētu mazināt pārmērīgu spiedienu uz pārblīvētiem piekrastes galamērķiem vairākās dalībvalstīs; tā kā daudzi nomaļi, lauku, attālie, tālākie un salu reģioni joprojām ir nepietiekami apkalpoti sakarā ar to ģeogrāfisko izolāciju, ierobežoto infrastruktūru, nesezonā samazinātiem transporta pakalpojumiem un augstajām izmaksām un ilgo laiku to sasniegšanai; tā kā ES tālāko reģionu pastāvīgie ģeogrāfiskie un savienojamības ierobežojumi ir radījuši strukturālu atkarību no gaisa un jūras transporta un pakļautību tirgus koncentrācijai, kas viss tieši ietekmē ilgtspējīga tūrisma attīstību; tā kā efektīva kravu loģistika ir galvenais tūrisma pakalpojumu veicinātājs perifēros galamērķos;

K. tā kā transportam ir vislielākā ietekme uz tūrisma nozares oglekļa pēdas nospiedumu; tā kā ilgtspējīgu tūrismu nevar panākt bez ilgtspējīgas mobilitātes, tostarp multimodālas diversifikācijas, pienācīgi ņemot vērā Eiropas fiziskos un ģeogrāfiskos ierobežojumus, kas ietekmē atbilstošu un ilgtspējīgu transporta iespēju pieejamību un izvēli; tā kā dzelzceļš gan šobrīd veido tikai aptuveni 10 % no veiktajiem braucieniem, ievērojami atpaliekot no autotransporta (64 %) un gaisa satiksmes (17 %), taču nesen veiktie pētījumi liecina, ka 82 % eiropiešu ir gatavi videi draudzīgākām ceļošanas izvēlēm[26]; tā kā prāmji var sniegt būtiskus sabiedriskas nozīmes transporta pakalpojumus, visu gadu nodrošinot cenas ziņā pieejamu un regulāru satiksmi, jo īpaši salām un attāliem reģioniem;

L. tā kā specializētā (gastronomijas, vīna, alus, jūras, kultūras, reliģiskā, kultūrvēsturiskā, medicīniskā, veselības, sporta, riteņbraukšanas, niršanas, lauksaimniecības, senioru, ekotūrisma, reģeneratīvā tūrisma u. c.) attīstība rada jaunas iespējas nomaļajiem, lauku un tālākajiem reģioniem, lai, izmantojot uz vietu un tēmu balstītas attīstības stratēģijas, parādītu savas unikālās ainavas, ūdens ainavas un kultūrvēsturisko mantojumu; tā kā specializētā tūrisma izaugsmei ir vajadzīgs atbalsts un ieguldījumi nepieciešamajā infrastruktūrā; tā kā šīs mainīgās tūrisma tendences var stiprināt nozares ilgtspēju, paplašinot ceļošanu ārpus maksimumslodzes sezonām, izkliedējot apmeklētāju plūsmas un uzlabojot dabas un kultūras mantojuma aizsardzību, un radīt papildu ienākumus attālos, mazapdzīvotos un salu reģionos;

M. tā kā aptuveni 25 % eiropiešu ir cilvēki ar invaliditāti vai ierobežotām pārvietošanās spējām; tā kā saskaņā ar *Eurostat* datiem tiek prognozēts, ka līdz 2030. gadam ES iedzīvotāju vecumā virs

---

25 *Greenwood G., "How connectivity is shaping the future of global tourism"*, *World Travel Market Global Hub*, 2025. gada 14. janvāris, https://hub.wtm.com/blog/connectivity-shaping-future-global-tourism/.

26 Eiropas Komisija: Komunikācijas ģenerāldirektorāts, "Eirobarometra zibensaptauja Nr. 499: Eiropiešu attieksme pret tūrismu", 2021. gada 6. decembris.

60 gadiem īpatsvars no pašreizējiem 21 % palielināsies līdz 30 %; tā kā mērķtiecīga rīcība, investējot piekļūstamos un senioriem draudzīgos tūrisma pakalpojumos, ir lieliska iespēja veicināt konkurētspēju, uzlabot kvalitāti un atbalstīt pieprasījumu visa gada garumā;

N. tā kā viedā tūrisma mērķis ir stiprināt galamērķu pārvaldību, paaugstināt viesu apmierinātību un sniegt ilgstošu vērtību vietējām kopienām[27]; tā kā viedais tūrisms ir atkarīgs no datu pieejamības, analīzes un efektīvas izmantošanas; tā kā ES datu ekosistēma vēl arvien ir sadrumstalota; tā kā Eiropas tūrisma datu telpas iniciatīvas mērķis ir pārvarēt šo sadrumstalotību un no tās izrietošo tirgus koncentrāciju, izveidojot drošu, savstarpēji savienotu datu kopīgošanas platformu ar mērķi atbalstīt nozares ilgtspēju un noturību saskaņā ar tūrisma pārkārtošanās ceļu;

O. tā kā, neraugoties uz ES tūrisma infopaneļa zināšanu portālu un ES tūrisma platformu, ES joprojām nav efektīvas un pietiekami vērienīgas saskaņotas sistēmas tūrisma ietekmes, tostarp oglekļa pēdas, kā arī vispārējās ilgtspējas un noturības novērtēšanai visās dalībvalstīs;

P. tā kā uz IKP balstītie un apkopotie snieguma rādītāji pilnībā neatspoguļo tūrisma reālo sociālo, teritoriālo un vides ietekmi; tā kā tūrisms būtu jāvērtē ne tikai pēc apjoma pieauguma, bet arī izmantojot ilgtspējas rādītājus, piemēram, sociālo kohēziju, ilgtermiņa teritoriālo ilgtspēju un vides integritāti, teritoriālo ietilpību un bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, no kā izrietētu galamērķu ierobežojumi, apmeklētāju skaita ierobežojumi un infrastruktūras plānošana, virzot panākumus uz vērtību virzītiem attīstības modeļiem;

Q. tā kā ierobežota datu kopīgošana un izolētas darbības galvenajās transporta nozarēs vājina multimodālas iespējas un kavē multimodālu ceļošanu visā ES[28], turklāt iespēja rezervēt šādus braucienus joprojām ir būtisks šķērslis;

R. tā kā tūrisma nozare ir darbietilpīga un veido aptuveni 5 % no kopējās nodarbinātības ES, tomēr tā saskaras ar ievērojamām problēmām, tostarp 21 % pagaidu nodarbinātības līmeni; tā kā tā ir nozīmīgs darbvietu radīšanas avots, it sevišķi gados jauniem cilvēkiem, sievietēm un migrējošiem darba ņēmējiem, kuriem ir grūti ienākt darba tirgū; tā kā tūrisms ir atkarīgs no kvalificēta un ieinteresēta darbaspēka, kas nodrošina kvalitatīvu apkalpošanu un autentisku apmeklētāju pieredzi; tā kā darba kvalitātes uzlabošana, nodrošinot taisnīgu atalgojumu, stabilu nodarbinātību un labākus

---

27 ES ceļvedis ar datiem par tūrisma galamērķiem.Viedie tūrisma galamērķi, 2022. gada jūlijs.

28 Eiropas Patērētāju organizācija, “*Mind the gap – Making the multimodal journey the easy journey*”, 2023. gada 22. marts.

darba apstākļus, var veicināt piesaistīšanu un noturēšanu, atbalstot nozares pāreju uz ilgtspējīgu attīstību ar augstu pievienoto vērtību, vienlaikus risinot darbaspēka trūkuma un sociālās ilgtspējas problēmas;

S. tā kā no tūrisma atkarīgās reģionālās ekonomikas ir vairāk pakļautas pieprasījuma svārstībām un darbaspēka nestabilitātei, tāpēc ekonomikas diversifikācija un reindustrializācija ir būtiska stabilitātes un ilgtermiņa attīstības nodrošināšanai; tā kā pārlieku liela atkarība no sezonas tūrisma rada risku, ka reģioni var nonākt attīstības modelī, kas ierobežo ražīguma pieaugumu, inovācijas un augstākas pievienotās vērtības nozaru veidošanos;

T. tā kā pat 92 % tūrisma nozares MVU saskaras ar grūtībām atrast kvalificētu personālu[29]; tā kā prasmju deficīts nozarē ir problēma, kas pastāvēja jau pirms Covid-19 pandēmijas un joprojām pastāv, neraugoties uz augsto bezdarba līmeni ES, un sakarā ar to steidzami jāveicina pārkvalifikācija un prasmju pilnveidošana, lai attīstītu uz nākotni vērstas prasmes, kā arī zaļās, digitālās, vadības, sociālās un kultūras kompetences, kas uzlabo tūrisma nozares noturību[30] un ir būtiskas tās konkurētspējai[31]; tā kā ir vajadzīgi mērķtiecīgi pasākumi, tostarp ilgtspējīgas publiskās un privātās investīcijas, kā arī MVU pieejami ES finansēšanas instrumenti, lai uzlabotu prasmes un nodrošinātu, ka tūrisma nozare arī turpmāk ir pievilcīgs un konkurētspējīgs darba devējs;

U. tā kā sievietes veido vairāk nekā pusi no ES tūrisma nozares darbaspēka, tomēr joprojām ir ievērojami nepietiekami pārstāvētas vadošos un lēmumu pieņemšanas amatos un pārmērīgi pārstāvētas zemāk atalgotā, neformālā vai nestabilā nodarbinātībā, kur bieži trūkst pienācīgas drošības par darbu un sociālās aizsardzības; tā kā šāda nevienlīdzība kavē sieviešu ekonomisko emancipāciju un traucē tūrisma nozares konkurētspēju, kas uzsver nepieciešamību nākamajā ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijā iekļaut stingru dzimumu līdztiesības dimensiju;

V. tā kā pat digitālajā laikmetā tūrisma uzplaukuma pamatā ir cilvēciskā saikne; tā kā vispārīgās prasmes ir būtiskas iekļaujoša tūrisma jomai, tomēr tās joprojām netiek pienācīgi novērtētas, to apguvei netiek veltīts pietiekams laiks un tās tiek nepietiekami atalgotas, kas tieši ietekmē apmeklētāju pieredzes kvalitāti un vietējo kopienu

---

29 Eiropas Komisija: Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāts, "Darbavietas un prasmes tūrisma nozarē".

30 *HOTREC Hospitality Europe*, "*Labour shortages in the hospitality sector:forward-thinking and practices sharing*", 2022. gada septembris.

31 *Silva, S.* u.c. "*The Value of Skills for a Sustainable Tourism and Hospitality Industry*", *Tourism Hospitality*, Nr. 6(1), 2025. gada 23. janvāris.

labklājību;

W. tā kā kultūra, mantojums un identitāte ir ES ilgtspējīga un atbildīga tūrisma produkta pīlāri, un brīvprātīgajiem un vietējām kopienām ir izšķiroša loma katras dalībvalsts dzīvā mantojuma, arī ilgtspējīgu kultūras tradīciju un vietējo valodu, saglabāšanā un popularizēšanā; tā kā kultūras mantojuma aizsardzība, saglabāšana un popularizēšana var veicināt starpkultūru attiecības, izlīgumu un kultūru līdzāspastāvēšanu; tā kā kultūras mantojuma saglabāšanai ir nepieciešama proaktīva apmeklētāju plūsmu pārvaldība, jutīgu teritoriju aizsardzība un vietējo kopienu iesaistīšana lēmumu pieņemšanas procesos;

X. tā kā digitālās inovācijas, tostarp interaktīvie kartēšanas rīki, imersīvās tehnoloģijas, papildinātā realitāte, kopienu digitālās platformas un "figitāla" pieredze, var uzlabot piekļuvi vietējam kultūras mantojumam, atbalstīt MVU un ļaut apmeklētājiem dziļāk iesaistīties autentiskās kultūras ekosistēmās, piemēram, alus darīšanas tradīcijās un vietējā amatniecībā;

Y. tā kā agrotūrisms un iniciatīvas „no lauka līdz galdam" ir nevis vienkārši piegādes ķēde, bet gan patiesa vērtības ķēde, kurā apmeklētājiem piedāvā neatkārtojamu autentiskuma pieredzi, vienlaikus stiprinot lauku ekonomiku, atbalstot vietējos ražotājus un veicinot atbildīgu attieksmi pret vidi; tā kā šādas iniciatīvas aizvien vairāk tiek atzītas par kvalitatīva un ilgtspējīga tūrisma attīstības pīlāru visā Savienībā;

Z. tā kā Eiropas izstāžu un uzņēmējdarbības pasākumu nozare, kas atzīta par pasaules līderi, ir svarīgs tūrisma nozares segments un nozīmīgs ekonomikas virzītājspēks, kas veicina nodarbinātību, reģionālo attīstību, investīcijas infrastruktūrā un starpnozaru izaugsmi;

AA. tā kā ES ekomarķējums, kas ir viens no vairākiem ilgtspējības standartiem, pašlaik tiek piemērots tikai tūristu mītnēm, nevis visai vērtības ķēdei tūrisma galamērķos, un, lai gan tūristu mītnes to izmanto arvien biežāk, tā kopējā ietekme uz tirgu joprojām ir ierobežota; tā kā sertifikācija ir jāapvieno ar saistošiem pienākumiem, pārredzamību piegādes ķēdēs un vidiskās ietekmes monitoringu, lai nepieļautu zaļmaldināšanu;

AB. tā kā, neraugoties uz Vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu direktīvas[32] pieņemšanu, ievērojama daļa plastmasas atkritumu, ko rada tūrisma un viesmīlības nozare, joprojām neietilpst tās

---

32 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/904 (2019. gada 5. jūnijs) par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu (OV L 155, 12.6.2019., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj).

regulējuma darbības jomā;

AC. tā kā ES tūrisma nozarei būtu jāpāriet uz aprites ekonomikas modeli, uzlabojot resursu efektivitāti tādās jomās kā atkritumi, ūdens, pārtika, mobilitāte un enerģijas pārvaldība; tā kā šādai pārejai ir nepieciešama atbildīgas ražošanas un patēriņa prakses ieviešana, tostarp vietējo produktu izmantošana viesmīlības nozarē, atkritumu plūsmu samazināšana, resursu atkārtota izmantošana un vietējo ekosistēmu aizsardzība; tā kā datos balstīta plānošana, monitorings un pārvaldības rīki ir būtiski, lai atbalstītu šo pāreju un uzlabotu tūrisma galamērķu ilgtermiņa ilgtspēju un noturību;

AD. tā kā tūrisma atzīšana par vienu no Eiropas 14 stratēģiskajām industriālajām ekosistēmām[33] uzsver vajadzību pāriet no pieņēmumiem par tās dabisko noturību[34] uz holistisku Eiropas stratēģiju, kuras pamatā ir spēcīga politikas koordinācija, atspoguļojot nozares transversālo būtību, kā arī mērķorientētu un efektīvu finansējumu;

AE. tā kā Komisija paziņojusi, ka ir gaidāma pirmās ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijas publicēšana, kas ir nozīmīga iespēja izveidot saskaņotu un uz nākotni vērstu, ilgtspējīgas attīstības satvaru šai nozarei; tā kā šai iniciatīvai vajadzētu būt vērstai uz to, lai nodrošinātu turpmākās izaugsmes atbilstību plašākiem ES klimata un sociālajiem mērķiem, vienlaikus neradot nesamērīgu administratīvo vai finansiālo slogu MVU; tā kā spēcīgs Eiropas tūrisma zīmols ir stratēģisks aktīvs, kas var stiprināt Eiropas konkurētspējas priekšrocības, veicinot ilgtspējīgus, kvalitatīvus un pieredzi bagātinošus piedāvājumus, vienlaikus atbalstot apmeklētāju plūsmas izkliedēšanu un sezonalitātes pārvaldību;

AF. tā kā ir būtiski atkārtoti apstiprināt, ka tūrisms ir svarīga un stratēģiska ekonomikas nozare, kas veicina Eiropas identitāti, un tā kā to nevajadzētu uzskatīt par ekonomikas marginālu sastāvdaļu; tā kā tūrisma nozares transversālā rakstura dēļ ir nepieciešama stingra politiskā un administratīvā saskaņošana; tā kā ar pienācīgiem resursiem nodrošināta īpaša ilgtspējīga tūrisma ģenerāldirektorāta izveide varētu garantēt integrētu institucionālo pieeju, uzlabot esošo finansēšanas programmu pārvaldību un novērst pašreizējo sadrumstalotību šīs nozares Eiropas pārvaldībā;

AG. tā kā mērķorientēts ES finansējums, tostarp izmantojot izmēģinājuma projektus un sagatavošanas pasākumus, kā arī atbalsts

---

33 Komisijas 2021. gada 5. maija paziņojums “2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai” (COM(2021)0350),

34 Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija, *“Building strong and resilient tourism destinations”*, ESAO tūrisma dokumenti, 2025/03, *OECD Publishing*, Parīze, 2025. gads, 6.–8. lpp.

no tādām programmām kā Vienotā tirgus programma, „Radošā Eiropa“, „Interreg“, „Digitālā Eiropa“ un „Apvārsnis Eiropa“, ir būtisks, lai ļautu vietējām pašvaldībām, MVU un kultūras nozares dalībniekiem izmēģināt inovatīvus kultūras tūrisma modeļus, izstrādāt digitālos rīkus, stiprināt tematiskus tīklus un izvērst veiksmīgas iniciatīvas visos reģionos; tā kā Parlaments ir pastāvīgi aicinājis ES vispārējā budžetā iekļaut īpašu tūrismam veltītu budžeta pozīciju; tā kā gaidāmās sarunas par daudzgadu finanšu shēmu (DFS) 2028.–2034. gadam sniedz savlaicīgu iespēju risināt īpaša un ilgtermiņā stabila tūrisma finansējuma jautājumu; tā kā jauniem tiesību aktu priekšlikumiem par DFS 2028.–2034. gadam būs nozīmīga loma, sniedzot atbalstu pārejai uz tīru enerģiju, digitālajai pārveidei, prasmju attīstībai, ilgtspējai un tūrisma ekosistēmas vispārējai konkurētspējai visos Savienības reģionos,

No izolācijas līdz iespējai – uzlabota savienojamība kā ilgtspējīga reģionālā tūrisma izaugsmes katalizators

1. atkārtoti uzsver, ka savienojamība ir priekšnoteikums Līgumos noteiktajai pārvietošanās brīvībai; uzsver, ka laba savienojamība ir būtiska, lai līdzsvarotu tūrismu un paplašinātu tā sniegtās priekšrocības, attiecinot tās arī uz nepietiekami apkalpotām teritorijām, mazinātu spiedienu uz pārmērīgi apmeklētiem tūrisma centriem un atbalstītu vietējās ekonomikas atdzīvināšanu; aicina Komisiju un dalībvalstis atzīt piekļūstamu, uzticamu un cenas ziņā pieejamu savienojamību par būtisku pakalpojumu, kas ir pārvietošanās brīvības pamatā, jo bez pārvietošanās līdzekļiem nav pārvietošanās brīvības; aicina noteikt skaidrus, izmērāmus un regulāri atjauninātus kritērijus, lai novērtētu ilgtspējīgu ceļošanas iespēju pieejamību, pieejamību cenas ziņā un kvalitāti, tostarp progresu ceļā uz bezšķēršļu un iekļaujošu mobilitāti personām ar invaliditāti un ierobežotām pārvietošanās spējām, kā arī attāliem, tālākajiem, lauku, nomaļajiem, mazapdzīvotajiem un salu reģioniem, pievēršot īpašu uzmanību mazajām salām; uzsver, ka šādi kritēriji ir būtiski, lai nodrošinātu savienojamību visa gada garumā, atbalstītu vietējās kopienas un MVU un panāktu no tūrisma atkarīgo reģionu ilgtermiņa noturību; turklāt uzsver, ka šie kritēriji ir nozīmīgi, lai palīdzētu Komisijai un dalībvalstīm noteikt prioritātes tūrisma infrastruktūras investīcijām, kuru mērķis ir stiprināt teritoriālo kohēziju, sadalīt tūristu plūsmas un mazināt spiedienu uz pārblīvētajām tūristu iecienītajām vietām;

2. vērš uzmanību uz to, ka lielajiem pārvadātājiem un digitālajām platformām ir nesamērīga ietekme tirgus tendenču virzīšanā, kas ietekmē patērētāju izvēli un pakļauj galamērķus un viesmīlības nozares uzņēmumus ievērojamiem strukturāliem riskiem; aicina Komisiju veikt pētījumu, kurā tiktu izvērtēta tūrisma nozares atkarība no dominējošajiem dalībniekiem ar spēcīgu tirgus ietekmi transporta un tūrisma nozarēs, tostarp viesmīlības nozarē, novērtējot draudus savienojamībai, godīgai cenu noteikšanai, godīgiem

nosacījumiem visiem komerciālajiem lietotājiem, darba apstākļiem, pakalpojumu nepārtrauktībai un galamērķu ilgtermiņa noturībai, turklāt īpašu uzmanību pievērst strukturālajiem riskiem lauku, attālos un salu reģionos; turklāt aicina Komisiju pētījuma ietvaros izvērtēt pasākumus, kuru mērķis būtu risināt tirgus koncentrācijas un nepamatotas cenu individualizācijas problēmas, stiprināt pārredzamību, godīgu konkurenci un patērētāju aizsardzību, kā arī uzlabot MVU un vietējo operatoru konkurētspēju, tostarp, ja nepieciešams, izmantojot atbilstošus tiesiskus, regulatīvus un finanšu pasākumus;

3. uzskata, ka efektīvi transporta savienojumi ir ilgtspējīgas, konkurētspējīgas un noturīgas ES tūrisma nozares pamats, kas mazinātu spiedienu uz tādām populārām galamērķu vietām, kuras darbojas pie savu spēju robežas vai jau pāri tai, un vienlaikus atvērtu piekļuvi un apmeklētāju plūsmas uz mazāk pazīstamiem, strauji augošiem galamērķiem, kā arī nodrošinātu ekonomisko labumu taisnīgāku sadali; aicina uzlabot savienojamību un pieejamību, jo īpaši attālos un nepietiekami apkalpotos ES reģionos, tostarp salās, lai ar ilgtspējīgu ceļošanu veicinātu iekļaujošu izaugsmi, veicinātu sezonalitātes mazināšanu un atbalstītu reģionālo attīstību;

4. vienlaikus konstatē, ka daudzi jauni galamērķi – sākot no tālākajiem reģioniem līdz lauku apvidiem, kalnu kopienām un salu reģioniem – saskaras ar unikālām savienojamības problēmām, un uzsver, ka ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijā ir jāparedz pielāgoti atbalsta mehānismi, kas atspoguļo šo reģionu specifisko raksturojumu un neaizsargātību, jo īpaši nolūkā stiprināt gaisa, jūras un sauszemes satiksmes savienojumus, kas nodrošina to savienojamību; uzstāj, ka jebkurai savienojamības paplašināšanai jābūt saistītai ar kvalitatīvu infrastruktūru un uzticamiem pakalpojumiem, kas ļautu tūrisma galamērķiem pārvaldīt jaunus vai dažādotus tūrisma plūsmas, neapdraudot pieejamību vai pieejamību cenas ziņā iedzīvotājiem, jo īpaši iepriekš minētajos neaizsargātajos reģionos;

5. aicina izvērtēt iespējas plašāk ieviest sabiedrisko pakalpojumu saistības *(PSO)*, tostarp attiecībā uz multimodāliem savienojumiem un pārrobežu nakts vilcieniem, kas apkalpotu gan iedzīvotājus, gan apmeklētājus – jo īpaši attālos un tālākajos reģionos, piekrastes apgabalos un salās –, uzsverot šādu saistību nozīmi teritoriālās un sociālās kohēzijas stiprināšanā;

6. uzsver, ka pabeigtajiem pamattīkliem, paplašinātajiem pamattīkliem un visaptverošajiem Eiropas transporta tīkliem *(TEN-T)*, kurus papildina virkne ilgtspējīgu transporta pakalpojumu iespēju, ir galvenā nozīme, lai panāktu līdzsvarotāku tūrisma teritoriālo sadalījumu ES, tostarp veicinot pieprasījumu ārpus sezonas; uzsver, ka prioritāte pārrobežu projektiem Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) ietvaros ir bijusi būtiska, lai panāktu progresu *TEN-T* jomā, un aicina nākamajā DFS paredzēt stabilu EISI

budžetu ar mērķi atbalstīt ilgtspējīgu, piekļūstamu un savstarpēji savienotu Eiropas transporta sistēmu, kas ir vienlīdz svarīga tūrismam visos ES reģionos;

7. atzinīgi vērtē tiesību aktu priekšlikumos par 2028.–2034. gada DFS piedāvātās iespējas ar mērķi stiprināt ES atbalstu ilgtspējīgam, konkurētspējīgam un noturīgam tūrismam; īpaši izceļ ierosinātās regulas par valstu un reģionālo partnerības plānu[35] noteikumus, kuros ilgtspējīga tūrisma pakalpojumi ir atzīti par konkrētu mērķi un tiek pavērti ceļi investīcijām digitālajā pārveidē, aprites ekonomikas pieejās, ilgtspējīgā mobilitātē, prasmju un darbaspēka kvalifikācijas paaugstināšanā, tūrisma diversifikācijā, klimatadaptācijā un galamērķu pārvaldībā; atzīst, ka ierosinātā regula par Eiropas Konkurētspējas fonda izveidi[36] rada izredzes atbalstīt ilgtspējīgu tūrismu, izmantojot pāreju uz tīru enerģiju, rūpniecības dekarbonizāciju un MVU konkurētspējas pasākumus; tomēr pieņem zināšanai, ka jaunajā DFS priekšlikumā atkal nav iekļauta ES programma un atsevišķa budžeta pozīcija ilgtspējīgam tūrismam, norādot, ka joprojām nav skaidrs, vai būs pieejams ES finansējums sekundāro un kapilāro transporta tīklu attīstīšanai, kas ir nepieciešami tūrisma nozares ilgtspējīgai attīstībai, tūrisma plūsmu dažādošanai un attālu, nomaļu, tālāko un salu reģionu pieejamības nodrošināšanai; uzstāj, ka nākamajā DFS nedrīkstētu ne marginalizēt ievērojamu skaitu reģionu, ne samazināt finansējumu projektiem, kas ir integrēti globālajā tīklā, lai izvairītos no teritoriālām atšķirībām un saglabātu ES sociālo un teritoriālo kohēziju; pauž bažas par to, ka tālākie reģioni saskaras ar samazinātu līdzfinansējumu, neraugoties uz to ārkārtīgi lielo attālumu no kontinenta un attiecīgo vajadzību pēc drošas savienojamības un ilgtspējīgām investīcijām; turklāt atkārtoti norāda, ka ES salas un tālākie reģioni, kas saskaras ar spēcīgāku konkurences spiedienu no reģioniem ārpus ES, ir būtiski ES reģionālajai tūrisma ekonomikai un tiem būtu jāsaņem pietiekams EISI un cits finansējums, lai uzlabotu savienojamības infrastruktūru, piesaistītu apmeklētājus un nodrošinātu, ka to izaugsme kļūst arvien ilgtspējīgāka un ka tie saglabā konkurētspēju;

8. atkārtoti apstiprina, ka konkrēti ilgtspējīgam tūrismam paredzēts ES finansējums sniegtu ievērojamu atdevi, it sevišķi stiprinot nozares noturību un atbalstot tās zaļo un digitālo pārkārtošanos saskaņā ar ES politikas prioritātēm, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu, līdzsvarotu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī ilgtermiņa konkurētspēju visos Eiropas galamērķos, tostarp stiprinot teritoriālo un sociālo

---

35 Komisijas 2025. gada 16. jūlija priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam un groza Regulu (ES) 2023/955 un Regulu (ES, Euratom) 2024/2509, (COM(2025)0565).

36 COM(2025)0555).

kohēziju nomaļajos, tālākajos un salu reģionos; uzsver, ka šādas budžeta pozīcijas izveide ir būtiska, lai nodrošinātu gaidāmās ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijas efektīvu īstenošanu; vienlaikus, ņemot vērā nākamo DFS, aicina atjaunināt un pārskatīt rokasgrāmatu par ES finansējumu tūrisma nozarei;

9. aicina ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijā, kā arī nākamajā DFS par prioritāti noteikt un apzināt skaidrus finansēšanas mehānismus, lai atbalstītu pāreju uz ilgtspējīgiem tūrisma modeļiem reģionos, kurus ietekmē sezonalitāte, klimata pārmaiņas, demogrāfiskā spriedze, pastāvīgs vai intensīvs apmeklētāju spiediens, samazināta pievilcība, augsta nozaru specializācija un aktīvu degradācija, kā arī mazos un vidējos un jaunos galamērķos ar lielu uzņemšanas potenciālu; uzsver, ka šāds finansējums būtu jāizmanto izmēģinājuma projektu, kapacitātes palielināšanas un strukturālās pārveides atbalstam, piešķirot prioritāti ilgtspējīgai infrastruktūrai, videi draudzīgai savienojamībai, teritoriālajai diversifikācijai un apmācības programmām, kas stiprina vietējos talantus un palīdz darbiniekiem pielāgoties jaunām prasmēm un tirgus vajadzībām;

10. aicina Komisiju un dalībvalstis darīt visu iespējamo, lai ilgtspējīga tūrisma mobilitāti integrētu ES transporta politikā, veicot ieguldījumus t. s. pēdējā posma savienojumos, tostarp sabiedriskajā transportā un aktīvajā mobilitātē, kā arī ilgtspējīgos un cenas ziņā pieejamos pilsētas mobilitātes risinājumos, kas sniegtu labumu gan apmeklētājiem, gan iedzīvotājiem; aicina Komisiju sniegt mērķtiecīgu atbalstu mazemisiju un bezemisiju transportlīdzekļu izmantošanai tūrismā, piemēram, stimulējot elektrotransportlīdzekļu nomu un uzlādes infrastruktūru, it īpaši salu, lauku, kalnu un tālākajos reģionos, lai veicinātu ilgtspējīgu mobilitāti un samazinātu apmeklētāju ietekmi uz vidi; aicina Komisiju aktīvāk popularizēt pašreizējo ES Tūrisma platformu un veicināt veiksmīgu apmeklētāju pārvaldības modeļu un paraugprakses apmaiņu starp galamērķiem;

11. atgādina, ka šīs pārkārtošanās temps ir atkarīgs no atbilstošas uzlādes infrastruktūras galamērķu vietās, tostarp ātrās uzlādes risinājumiem, kas spēj apmierināt uzņēmējdarbības, operatīvā un pasažieru transporta vajadzības, uzsverot, ka mērķtiecīgs ES finansiālais atbalsts, kas balstās uz skaidriem kritērijiem, ir būtisks, lai palielinātu bezemisiju enerģijas avotu izmantošanu visā tūrisma ekosistēmā un nodrošinātu, ka mobilitātes dekarbonizācija atbalsta klimata mērķus un ilgtspējīgu galamērķu pārvaldību; turklāt uzsver nepieciešamību nodrošināt atbilstīgu loģistikas infrastruktūru un intermodālus savienojumus, lai atbalstītu tūrisma piegādes ķēdes un vietējās ekonomikas ekosistēmas;

12. aicina palielināt ES finansiālo atbalstu sabiedriskā transporta pakalpojumu stiprināšanai, lai tie kļūtu multimodālāki, piekļūstamāki, uzticamāki, elastīgāki un labāk pielāgoti teritorijas apstākļiem, jo īpaši salu un attālajos reģionos; uzsver, ka šādiem

pakalpojumiem jānodrošina iedzīvotājiem atbilstoša piekļuve, vienlaikus stiprinot kopienu savienojamību, sociālo iekļaušanu un tūrisma galamērķu pieejamību; ierosina, ka gadījumos, kad esošie pasākumi izrādās nepietiekami, lai novērstu pastāvīgus strukturālos trūkumus, Komisijai būtu jāierosina citi instrumenti, lai kompensētu strukturālos trūkumus, ar kuriem saskaras iedzīvotāji un uzņēmumi nomaļajos, salu un tālākajos reģionos, un lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi un garantētu šo reģionu ilgtermiņa dzīvotspēju un kohēziju;

13. atzīst velotūrismu par stratēģisku Eiropas nozari, kā tas atspoguļots Eiropas Deklarācijā par riteņbraukšanu, turklāt šajā jomā ES ir viena no pasaules līderēm; uzsver tādu iniciatīvu kā „EuroVelo“ jeb Eiropas garo distanču velomaršrutu tīkla nozīmi uz ceļojumiem orientēta tūrisma veicināšanā; aicina ieviest stimulus un investīcijas, lai atbalstītu šīs iniciatīvas, palielinot to ievērojamos ekonomiskos ieguvumus reģionos, tostarp lauku, perifēros un pārrobežu apgabalos; uzsver, ka šādas iniciatīvas veicina ilgtspējīgas mobilitātes iespējas, stiprina vietējās kopienas un MVU un stiprina sociālo un ģeogrāfisko iekļautību; aicina Komisiju un dalībvalstis turpināt atbalstīt Eiropas garo distanču velotūrisma maršrutu attīstību un paplašināšanu, velosatiksmes infrastruktūras modernizāciju un ceļu satiksmes drošības uzlabošanu velosipēdistiem, tostarp izmantojot specializētus finansēšanas instrumentus un cieši sadarbojoties ar reģionālajām un vietējām iestādēm;

14. uzsver jūras savienojumu izšķirošo nozīmi salu, piekrastes un perifēriem reģioniem, kur tie ir būtisks pakalpojums gan iedzīvotājiem, gan tūristiem; uzsver, cik nozīmīgas ir sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības (SPS), modernu transportlīdzekļu flote un viedi grafiki, kas līdzsvaro vietējās mobilitātes vajadzības ar tūristu plūsmām un palīdz samazināt sezonālo spiedienu; aicina ES turpināt atbalstīt ilgtspējīgas transporta iespējas, piemēram, prāmjus, kas izmanto oglekļneitrālas degvielas un akumulatorus, kā arī elektriskos un hibrīdprāmjus ar krasta elektroenerģijas piegādes tehnoloģijām, papildinot tos ar pasākumiem, lai veicinātu hibrīdelektrisko gaisa kuģu izmantošanu, piešķirot prioritāti salām un tālākajiem un nomaļajiem reģioniem, ja ir pierādīta tehnoloģiskā un ekonomiskā dzīvotspēja un ja to atbalsta samērīgi pasākumi operatoriem un reģioniem, kas ir ļoti atkarīgi no gaisa un jūras savienojumiem;

15. aicina Komisiju turpināt darbu saistībā ar pētījumu, kurā novērtētas iespējamās savstarpējās atzīšanas priekšrocības un trūkumi attiecībā uz atpūtas peldlīdzekļu vadītāju apliecībām, ierosinot regulatīvu pasākumu, kas veicinātu aptuveni 48 miljonu Eiropas peldlīdzekļu vadītāju mobilitāti un atbalstītu ūdens tūrisma un zilās ekonomikas ilgtspējīgu attīstību;

16. uzsver, ka iekšzemes ūdensceļu tūrisms un aktivitātes pie ūdens,

piemēram, riteņbraukšana, pastaigas, gastronomija un kultūras objekti, ļauj apmeklētājiem iepazīt vietējo mantojumu un ainavas vidi saudzējošā veidā; aicina vairāk investēt Eiropas upēs un kanālos, lai aizsargātu biodaudzveidību un stiprinātu ūdens sistēmu noturību, un atzīmē to ievērojamo potenciālu saistībā ar ilgtspējīgu tūrismu un apmeklētāju līdzsvarotāku sadalījumu pa reģioniem;

17. atzīst dzelzceļu par ilgtspējīga tūrisma stūrakmeni un dzīvotspējīgu alternatīvu transporta veidiem, kas rada lielāku piesārņojumu; aicina palielināt ieguldījumus visā ES dzelzceļa infrastruktūrā, jo īpaši pārrobežu posmos un posmos, kas ir būtiski starptautiskajai savienojamībai, kā arī pastiprināt atbalstu sekundārajiem un kapilārajiem tīkliem, lai nodrošinātu attālu un nomaļu reģionu pieejamību; atgādina, ka, atbalstot gan pārrobežu projektus, gan dzelzceļa iniciatīvas salu reģionos, dzelzceļu var attīstīt kā ilgtspējīgu transportu salās un veidu multimodālas savienojamības nodrošināšanai;

18. atkārtoti apstiprina nepieciešamību noteikt multimodalitāti par stratēģisku prioritāti, veicinot tiešos savienojumus starp lidostām, dzelzceļa stacijām un ostām, vienlaikus atzīstot, ka dzelzceļa savienojamība un multimodālie termināli ir vienlīdz svarīgi preču un pakalpojumu piegādei, kas atbalsta arī tūrisma galamērķus; turklāt aicina vienkāršot dzelzceļa biļešu pārdošanu, lai uzlabotu ceļošanas elastīgumu un dzelzceļa nozares pievilcību, kā arī ātri ieviest vienotu integrētu biļešu sistēmu, kas aptver dzelzceļa, gaisa un jūras pārvadājumus, nodrošināt skaidrāku informāciju pasažieriem un vienkāršākas pārrobežu rezervēšanas metodes;

19. atzinīgi vērtē redzējumu par ātrgaitas dzelzceļa tīklu, kas veicinātu efektīvus dzelzceļa savienojumus starp Eiropas pilsētām kā alternatīvu īsa attāluma lidojumiem, vienlaikus paplašinot tūrismu uz perifēriem reģioniem ārpus tradicionālajiem tūrisma centriem; tomēr norāda, ka joprojām ir jārisina dažādi tehniskie šķēršļi, piemēram, tie, kas saistīti ar atšķirībām starp noteiktiem valstu/reģionālajiem sliežu platumiem un Eiropas standarta sliežu platumu; turklāt uzskata nakts vilcienus par būtisku priekšrocību tūrisma dažādošanai, kas ļauj attīstīt nepietiekami apkalpotus tūrisma galamērķus un veicināt ilgtspējīgākus tūrisma veidus, piemēram, lauku, kultūras un ekotūrismu;

20. atgādina, ka arvien izplatītāks kļūst dzelzceļa tūrisms ar seniem un vēsturiskiem vilcieniem, kas ir inovatīvs veids, kā veicināt ilgtspējīgu ceļošanu un bagātināt kultūras pieredzi vietējā un reģionālā līmenī, vienlaikus saglabājot kultūras un dabas mantojumu; uzsver, ka neizmantotu vai nepietiekami izmantotu tradicionālo dzelzceļa līniju un ritošā sastāva atjaunošana un pielāgošana tūrisma vajadzībām var veicināt tūrisma galamērķu atdzīvināšanu, dabas ainavu un vietējās vides saglabāšanu, kā arī jaunu tūrisma iespēju radīšanu, kas uzlabo apmeklētāju pieredzi, vienlaikus atbalstot vietējo un reģionālo

teritoriju aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību; aicina nodrošināt ES finansējumu ar mērķi atjaunot, pārveidot un modernizēt ritošo sastāvu un transporta infrastruktūru, tostarp dzelzceļu, ceļus un veloceliņus, kas apkalpo tūrisma galamērķus, lai tā atbalstītu vēsturiskos, kultūras un ilgtspējīgos maršrutus;

21. atzīst, ka gan transports, gan tūrisms būtiski ietekmē ES tūrisma galamērķu enerģijas vajadzības; aicina iekļaut tūrismu un visus transporta veidus – dzelzceļu, autoceļus, jūras un gaisa transportu – turpmākajā ES enerģētikas politikā un pasākumos, lai atbalstītu galamērķus to ilgtspējīgā pārejā un risinātu to specifiskās infrastruktūras vajadzības; aicina Komisiju pastiprināt atbalstu tūrisma nozares enerģētikas infrastruktūrai un dalībvalstis iekļaut nozares enerģētikas vajadzības savos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos;

22. atzinīgi vērtē gaidāmo ilgtspējīga transporta investīciju plānu (STIP) un cer, ka tas veicinās investīcijas ilgtspējīgās degvielās aviācijas un ūdens transporta nozarē, tostarp esošajā atpūtas peldlīdzekļu flotē, kas ir nozares, kurās emisiju samazināšana ir īpaši grūta; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, ka ceļā uz neto nulles emisijām, jo īpaši pārejot uz ilgtspējīgām degvielām, tiek novērstas slēptās izmaksas, pārmērīga birokrātija, netaisnīgas aviokompāniju piemaksas, kas paaugstina biļešu cenas tūristiem, iedzīvotājiem un MVU, kā arī nesamērīgu ekspluatācijas izmaksu vai infrastruktūras slogu uzlikšana tālākajiem reģioniem, salām un nomaļajiem apgabaliem; brīdina par jaunu fiskālo pasākumu, piemēram, degvielas nodokļa, ieviešanu, kas varētu apdraudēt tūrisma nozares savienojamību, pieejamību cenas ziņā un konkurētspēju;

23. uzsver, ka vides tūrisma nodokļi (ekonodokļi) varētu sniegt reālus rezultātus vietējām kopienām, jo no tiem varētu finansēt projektus, kuri sniedz labumu iedzīvotājiem un videi; norāda, ka vairākas pilsētas un reģioni jau ir ieviesuši šādus ekonodokļus ar pozitīviem rezultātiem, kurus vajadzētu analizēt un, iespējams, izmantot kā paraugprakses piemērus; aicina Komisiju iekļaut šos piemērus gaidāmajā ilgtspējīga tūrisma stratēģijā, kas sniegtu papildu norādījumus dalībvalstīm un reģioniem, lai atbalstītu ieguldījumus ilgtspējīgā tūrismā, tādējādi veicinot līdzsvarotu teritoriālo attīstību un kopēju labklājību;

24. atzīst kruīza kuģu jomu par svarīgu Eiropas nozari, kas ir viens no balstiem kuģubūvei un kuģu remonta nozarei, kurās ES joprojām ir pasaules līderis, taču vienlaikus atzīst ilgtspējas problēmas, kas novērotas dažos galamērķos; aicina ieviest stimulu shēmas un veikt investīcijas, lai paplašinātu ilgtspējīgas krasta elektroenerģijas piegādes pieejamību un veicinātu nakšņošanu vai ilgāku uzturēšanos ostās, jo īpaši lielākajās kruīza ostās; rosina turpināt dialogu ar nozari, lai nodrošinātu, ka kuģu piestāšanās ostās un ilgāka uzturēšanās tajās veicina vietējās pievienotās vērtības radīšanu,

ilgtspējīgu mobilitāti un noslogojuma mazināšanos; uzsver nepieciešamību veicināt kruīza kuģu darbības un satiksmes ilgtspējīgu pārvaldību, lai ekonomiskos ieguvumus līdzsvarotu ar galamērķu vides integritāti un vietējo kopienu labāku sociālo labklājību;

25. uzskata, ka šajā kontekstā uzlabotā galamērķa pārvaldība būtu jāveic, ņemot vērā visas kuģu ierašanās ostās; turklāt uzsver nepieciešamību nodrošināt plānoto kuģu pienākšanu līdzsvarotu un samērīgu sadali, izmantojot piestātņu piešķiršanas sistēmas, lai mazinātu slodzi galamērķos maksimālās noslogotības dienās un maksimāli palielinātu vietējās ekonomikas ieguvumus, vienlaikus līdz minimumam samazinot ietekmi uz galamērķu vidi; turklāt uzsver nepieciešamību izstrādāt metodiku nolūkā aprēķināt tūrisma intensitāti tajos galamērķos, kuros ierodas kruīzu kuģu pasažieri; šajā kontekstā uzsver galamērķu pārvaldības organizāciju *(DMO)* būtisko lomu, kuras var sadarboties ar vietējām iestādēm un ieinteresētajām personām apmeklētāju plūsmu pārvaldībā un centienos nodrošināt, ka kruīza tūrisms veicina ilgtspējīgu vietējo attīstību; iesaka Komisijai balstīties uz tādām iniciatīvām kā tās 2023. gada ziņojums „Labā prakse ilgtspējīgam kruīza tūrismam” un apkopot labas prakses piemērus, kas būtu par paraugu citām nozarēm visā ES, un tā veicināt tūrisma ilgtspēju un konkurētspēju;

26. uzsver nepieciešamību nodrošināt stingras un īstenojamas pasažieru tiesības visos transporta veidos, tostarp sarežģītos multimodālos braucienos, lai saglabātu Eiropas konkurētspējas priekšrocības pasaules tūrisma nozarē un vienlaikus atbalstītu inovāciju, konkurētspēju un investīcijas transporta nozarē; ņem vērā ceļotāju pieaugošās prasības attiecībā uz uzticamību, pārredzamību un aizsardzību traucējumu un kavējumu gadījumos, jo īpaši, ja braucienos tiek iesaistīti vairāki transporta veidi vai operatori; šajā kontekstā uzsver nepieciešamību izstrādāt ES stratēģiju efektīvam tūristu transportam, kas samazinātu gaidīšanas laiku, dublējošās procedūras un administratīvos šķēršļus, vienlaikus veicinot biļešu un ceļošanas dokumentu savietojamību un robežkontroles efektivitāti; uzsver, ka ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt stingras pasažieru tiesības ceļotājiem ar invaliditāti un ierobežotām pārvietošanās spējām, pirmkārt, lai stiprinātu iekļautību un sociālo taisnīgumu, bet arī lai nostiprinātu Eiropas reputāciju kā piekļūstamu, augstas kvalitātes tūrisma un transporta pakalpojumu sniedzēju, tādējādi vēl vairāk uzlabojot Eiropas tūrisma konkurētspēju;

Palīdzība Eiropas tūrisma galamērķiem vietējās izcilības veicināšanā

27. brīdina, ka nelīdzsvarots tūrisms rada risku, ka tūrisma galamērķi var tikt pārslogoti, kaitējot vietējām kopienām un iedzīvotājiem, kā arī mazinot Eiropas vides un kultūras pievilcību; pretstatā tam uzsver, ka, ja tūrisms ir labi plānots, tam ir milzīga vērtība un

potenciāls radīt iekļaujošus ieguvumus, stiprināt sociālo kohēziju, saglabāt kultūras mantojumu un radīt augstas kvalitātes nodarbinātību; atkārtoti uzsver, ka tūrismam kā neatņemamai ES industriālās stratēģijas sastāvdaļai ir nepieciešama efektīva pārvaldība un koordinēti politikas pasākumi, lai stratēģiski sadalītu pieprasījumu starp jau esošiem un jauniem galamērķiem; tāpēc aicina Komisiju un dalībvalstis rīkoties, piemēram, veicinot pieprasījumu ārpussezonas laikā; aicina dalībvalstis veicināt mazāk apmeklētu galamērķu un aktivitāšu dažādošanu un popularizēšanu, un uzsver, ka šie centieni būtu jāatbalsta ar datos balstītu plānošanu un ar informētības veicināšanas iniciatīvām, lai saglabātu Eiropas statusu kā vienam no pasaules galvenajiem galamērķiem;

28. pauž pārliecību, ka nozares noturībai dažādu problēmu risināšanā ir vajadzīga skaidra stratēģija, precīzi definēti mērķi, kā arī uz līdzdalību balstīta un uz pierādījumiem pamatota politikas veidošana un tiesību aktu izstrāde; šajā kontekstā atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu izstrādāt pirmo ES ilgtspējīga tūrisma stratēģiju un atzīst tās potenciālu nodrošināt dalībvalstīm, reģioniem un nozares ieinteresētajām personām visaptverošu satvaru, lai veidotu ilgtspējīgāku, inovatīvāku, līdzsvarotāku un iekļaujošāku tūrisma modeli; uzskata, ka stratēģijā būtu no jauna jādefinē tūrisma loma, neaprobežojoties tikai ar tā tūlītējo ekonomisko ietekmi, atzīstot tā ieguldījumu kopējā labklājībā, sociālajā kohēzijā un līdzsvarotā reģionālajā attīstībā; aicina paralēli šai stratēģijai izstrādāt īstenošanas plānu, kurā novērtētas katra tūrisma reģiona un galamērķa vajadzības un atšķirīgie savienojamības līmeņi, par prioritāti nosakot tūrisma infrastruktūru neaizsargātos galamērķos; uzsver, ka šis plāns būtu jāatbalsta ar atbilstošu finansēšanas programmu, skaidru grafiku un stingru novērtēšanas procesu, lai nodrošinātu saskaņotu un taisnīgu pārkārtošanos Eiropā;

29. uzsver, ka, lai globālā līmenī gūtu panākumus tūrisma jomā, kurā valda aizvien lielāka konkurence, Eiropai ir vajadzīga spēcīgāka ES līmeņa koordinācija un investīcijas tās starptautiskās pamanāmības uzlabošanā; aicina ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijas ietvaros izstrādāt saskaņotu satvaru “Galamērķis – Eiropa”, kas papildina valstu un reģionālās stratēģijas, stiprina Eiropas pievilcību pasaulē un rada vienotu, augstas kvalitātes iespaidu par kontinentu, vienlaikus godinot vietējo izcilību, atbalstot Eiropas pāreju uz globālu parauggalamērķi līdz 2030. gadam;

30. aicina Komisijā izveidot īpašu ilgtspējīga tūrisma ģenerāldirektorātu;

31. uzsver, ka šīs nozares transversālais raksturs ir pienācīgi jāatspoguļo visās attiecīgajās ES politikas jomās, saskaņojot tiesību aktus transporta, vides, reģionālās un lauku attīstības, digitalizācijas, konkurētspējas, nodarbinātības, izglītības un cenas ziņā pieejamu mājokļu jomā, kā arī izmantojot visu šo jomu ekspertu zināšanas;

32. uzsver strukturētu, daudzlīmeņu pārvaldības modeļu nozīmi, kuros sistemātiski iesaistītas vietējās un reģionālās pašvaldības, *DMO* un privātās ieinteresētās puses, tādējādi nodrošinot saskaņotas un iekļaujošas tūrisma stratēģijas; uzsver *DMO* stratēģisko priekšrocību izmantot to klātbūtni vietējā līmenī ar mērķi paplašināt ietekmi un veidot partnerības ar visām attiecīgajām ieinteresētajām pusēm tūrisma ekosistēmā, tostarp MVU; uzsver, ka daudziem maziem un lauku galamērķiem trūkst administratīvo un analītisko spēju izstrādāt un īstenot ilgtspējīga tūrisma stratēģijas un ka tie savu galamērķu pārvaldības spēju stiprināšanā varētu gūt labumu no mērķtiecīga ES atbalsta; turklāt aicina dalībvalstis stiprināt *DMO* lomu, sniedzot finansiālu atbalstu, nodrošinot tehniskās spējas, koordinējot to darbības un pilnveidojot darbinieku prasmes, kas vajadzīgas galamērķu pārvaldības efektīvai vadīšanai;

33. norāda, ka strukturēti, daudzlīmeņu tūrisma pārvaldības modeļi būtu jānostiprina, izstrādājot un regulāri atjauninot galamērķu pārvaldības plānus, kurus koordinē *DMO* sadarbībā ar reģionālajām un vietējām valsts iestādēm, tūrisma nozares pārstāvjiem un iedzīvotājiem, tādējādi nodrošinot saskaņotu un iekļaujošu pieeju un ļaujot *DMO* koordinēt un reklamēt daudzveidīgus vietējos tūrisma produktus; uzsver, ka galamērķu pārvaldības plāniem būtu jābalstās uz skaidriem ilgtspējas rādītājiem un, ja nepieciešams, uz tūrisma intensitātes novērtējumiem, tādējādi nodrošinot uz pierādījumiem balstītu plānošanu un ilgtermiņa konkurētspēju;

34. atzīst, ka plašāka reģionālā perspektīva attiecībā uz tūrismu var uzlabot transporta un tūrisma plānošanas saskaņotību, mazināt politikas sadrumstalotību un veicināt lielāku līdztiesību, integrāciju un sadarbību starp apgabaliem ar atšķirīgu tūrisma intensitāti; uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmīgo lomu ilgtspējīga tūrisma stratēģiju izstrādē, tematisku kultūras maršrutu izveidē, vietējās identitātes veicināšanā, kultūras un nemateriālā mantojuma saglabāšanā, kā arī kopienu vadītu tūrisma iniciatīvu atbalstīšanā; vienlaikus uzsver, cik svarīgi ir integrēt tūrismu reģionālās reindustrializācijas un viedās specializācijas stratēģijās, nodrošinot, ka tūrisms atbalsta un papildina daudzveidīgu ražošanas bāzi, nevis to aizstāj;

35. uzsver intensīva tūrisma galamērķu īpašo neaizsargātību, kur vietējo iedzīvotāju atsvešināšanās, pārslogota infrastruktūra, pieaugošā ietekme uz vidi un draudi vietējai kultūrai un mantojumam kļūst arvien akūtāki; aicina palielināt mazāk apmeklēto reģionu atpazīstamību un attīstīt reģionālos tūrisma centrus, kuru pamatā ir kultūras mantojums, gastronomija, daba un vietējās kultūras aktivitātes, lai stiprinātu vietējo izcilību un veicinātu ilgtspējīgu izaugsmes modeli, kas pārsniedz pārblīvēto „saules un pludmales” piedāvājumu; turklāt mudina Komisiju un dalībvalstis finansēt iniciatīvas, kuru mērķis ir atdzīvināt vēsturiskos ciematus un popularizēt tradicionālos vietējos produktus, tostarp sekmēt t. s. zaļo

taku un citu dabas taku attīstību, kā arī izveidot marķējumu, ar ko atzīst izcilas lauku un dabas tūrisma vides, līdzīgi pludmaļu „zilā karoga” sistēmai;

36. norāda, ka īsas distances ceļojumi ar zemām vai nulles emisijām veicina reģionālo kohēziju, saglabājot vērtību vietējā līmenī un stiprinot MVU virzītu, kopienā sakņotu tūrismu iekšzemes un lauksaimniecības reģionos; uzsver tuvienes tūrisma ieguldījumu pārblīvēto galamērķu noslogojuma mazināšanā un visa gada ekonomiskās aktivitātes, nodarbinātības stabilitātes un demogrāfiskās noturības uzturēšanā mazapdzīvotos reģionos; uzsver nepieciešamību stiprināt īsus tūrisma maršrutus, kas apmeklētājus savieno ar mikrouzņēmējiem, piemēram, alus mikrodarītavām, mazajiem vīna ražotājiem, amatniekiem un kultūras biedrībām; šajā sakarībā mudina izveidot un ES līmenī atzīt tematiskus vietējos tīklus, lai popularizētu vietējo un reģionālo mantojumu un stiprinātu kultūras un reģeneratīvo tūrismu; vērš uzmanību uz interaktīvo digitālo rīku un tematisko digitālo platformu, tematisko interaktīvo karšu un pasākumu kalendāru nozīmi pamanāmības veicināšanā un vietējās izcilības popularizēšanā;

37. uzsver kohēzijas un attīstības fondu pozitīvo lomu tūrisma, kultūras un lauksaimniecības un pārtikas nozares ieguldījumu jomā; norāda, ka reģioniem, kas izmanto šos fondus, būtu jāsniedz atbalsts tūrisma metodiku ieviešanā, kas apvieno plānošanu un īstenošanu; aicina ES sniegt lielāku atbalstu lauku tūrisma iniciatīvām, kā arī iniciatīvām „no lauka līdz galdam”, kas rada patiesas vērtības ķēdes un sniedz autentisku tūrisma pieredzi; uzsver, ka šie modeļi stiprina lauku ekonomiku, atbalsta vietējos ražotājus, diversificē tūrisma piedāvājumu un veicina ilgtspējīgu, kvalitatīvu tūrismu visā ES;

38. atzīst sporta, aktīvā un āra tūrisma potenciālu veicināt reģionālo attīstību, popularizēt veselīgu dzīvesveidu un mazināt sezonalitāti, un aicina sistemātiskāk integrēt sporta infrastruktūru tūrisma sistēmās; vienlaikus uzsver iespējas, ko piedāvā veselības, spa un medicīnas tūrisms, jo īpaši novecojošā sabiedrībā, un aicina izstrādāt kvalitātes standartus un veicināt pārrobežu sadarbību šajā augošajā segmentā; šajā kontekstā uzsver nepieciešamību veicināt izpratni par iekļaušanu un piekļūstamību tūrisma jomā, uzlabot pieejamo pakalpojumu klāstu un pamanāmību, kā arī izstrādāt tūrisma piedāvājumus, kas sniedz labumu gan iedzīvotājiem, gan apmeklētājiem, jo īpaši gados vecākiem cilvēkiem un personām ar invaliditāti;

39. atkārtoti uzsver, ka viesmīlības nozare ir Eiropas tūrisma ekosistēmas un kultūras struktūras centrālais pīlārs, kas sakņojas ciešās saiknēs ar vietējiem MVU, kultūras iestādēm un reģionālajiem darba tirgiem, un uzsver Eiropas restorānu, kafejnīcu un bāru, galvenokārt mikrouzņēmumu un ģimenes uzņēmumu, būtisko lomu darbvietu radīšanā visos prasmju līmeņos un vietējās identitātes un

kultūras mantojuma saglabāšanā; aicina izstrādāt politiku, kas atbalsta viesmīlības nozares uzņēmumus, lai tie varētu piedāvāt augstas kvalitātes pieredzi apmeklētājiem, stiprināt kultūras dinamiku, uzlabot nodarbinātības kvalitāti nozarē un radīt ilgtspējīgu, ilgtermiņa vērtību Eiropas galamērķiem;

40. kā pozitīvu soli ceļā uz efektīvāku galamērķu pārvaldību atzinīgi vērtē Regulu par izmitināšanas vietu īstermiņa īri[37], kas visās dalībvalstīs stāsies spēkā 2026. gada 20. maijā; tomēr pauž bažas par īstermiņa īres neregulēto pieaugumu un tās ietekmi uz mājokļiem, jo īpaši uz mājokļu pieejamību vietējiem iedzīvotājiem un kritiski svarīgiem darbiniekiem, uz sociālo kohēziju, tostarp iedzīvotāju un kopienu izspiešanu no to iepriekšējās ilgstošās vietas vietējā dzīvē un pārvaldībā, kā arī uz pilsētu un pamatpakalpojumiem, kas tieši ietekmē vietējo iedzīvotāju dzīvi; atgādina, ka Eiropas Savienības Tiesas spriedumā apvienotajās lietās C-724/18 un C-727/18[38] norādīts, ka īstermiņa īres regulēšana valsts, reģionālā vai vietējā līmenī var būt pamatota ar leģitīmām sabiedrības interesēm, ja pieņemtie pasākumi ir nepieciešami, atbilstoši un samērīgi; tāpēc aicina Komisiju nekavējoties ierosināt tiesību aktus, lai izveidotu saskaņotu, datos balstītu un ilgtspējīgu ES regulējumu īstermiņa īres jomā, nosakot pakalpojumu sniegšanas standartus un skaidras izīrētāju kategorijas, kā arī ļaujot dalībvalstīm, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām, piemērot samērīgus un uz pierādījumiem balstītus pasākumus, piemēram, nakts klusuma laiku, atļauju piešķiršanas sistēmas, kompensācijas mehānismus un zonējumu, kā arī atgādina, ka mājokļu politika joprojām galvenokārt ir dalībvalstu kompetencē;

41. atkārtoti uzsver, ka tūrisms būtu jāuzskata par stratēģisku iespēju, kuras pamatā ir apmeklētāju un iedzīvotāju ilgtspējīga līdzāspastāvēšana; uzskata, ka īstermiņa īre, kuras pamatā sākotnēji bija ideja par personīgu saikni starp saimnieku un viesi, var veicināt vietējo iedzīvotāju iesaistīšanos tūrisma nozarē un nodrošināt autentiskāku pieredzi; norāda, ka atļauja izmantot mājokļus tūrisma vajadzībām var nodrošināt ģimenēm papildu ienākumus un palīdzēt finansēt energoefektīvus renovācijas darbus; tomēr uzsver, ka sākotnējais sadarbīgās ekonomikas modelis arvien vairāk ir pārvērties par komercializētu nozari, kurā tagad galvenokārt dominē komerciāli izīrētāji, kuri pārvalda vairākus nekustamos īpašumus un bieži darbojas bez pienākumiem, kas būtu līdzvērtīgi tradicionālo

---

37 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1028 (2024. gada 11. aprīlis) par datu vākšanu un kopīgošanu saistībā ar izmitināšanas vietu īstermiņa īres pakalpojumiem un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (OV L, 2024/1028, 29.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj).

38 Tiesas (Virspalātas) 2020. gada 22. septembra spriedums lietā *Cali Apartments SCI* un *HX* pret *Procureur général près la cour d'appel de Paris un Ville de Paris*, apvienotās lietas C-724/18 un C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

naktsmītņu sniedzēju pienākumiem; aicina skaidri nošķirt komerciālu un nekomerciālu īstermiņa īri; uzsver, ka jebkādiem regulatīviem pasākumiem arī turpmāk vajadzētu būt samērīgiem, pielāgotiem vietējiem apstākļiem un tajos jāņem vērā vietējā tūrisma ekonomika un kopienas, vienlaikus dodot dalībvalstīm, reģioniem un vietējām pašvaldībām elastīgas iespējas izstrādāt un īstenot pasākumus, kas atbilst to konkrētajiem vietējiem apstākļiem un mājokļu tirgiem;

42. uzsver nepieciešamību pēc stingriem izpildes mehānismiem, lai nodrošinātu, ka, ņemot vērā platformu centrālo lomu īstermiņa izīrēšanas tirgū, digitālajās platformās tiek publicētas tikai tie īstermiņa izīrēšanas piedāvājumi, kas atbilst noteikumiem, un ka iestāžu konstatētie nelikumīgie īstermiņa īres piedāvājumi tiktu nekavējoties dzēsti; turklāt uzsver, ka ir būtiski noteikt platformām skaidrus pienācīgas rūpības pienākumus, tostarp reģistrācijas numuru pārbaudi, ko papildina pastiprināti kontroles mehānismi, lai novērstu krāpnieciskas vai nederīgas reģistrācijas, kā arī paredzēt efektīvus paziņošanas, rīcības un izņemšanas mehānismus, lai nodrošinātu nederīgu īstermiņa īres sludinājumu ātru dzēšanu; uzsver, ka jaunajam tiesiskajam regulējumam būtu jānodrošina arī stingri mehānismi, lai atbalstītu tādu valsts vai vietējo noteikumu izpildi un ievērošanu, kuru mērķis ir pārvaldīt īstermiņa īres piedāvājumu, tostarp efektīvi īstenot nakts klusuma laika ievērošanu vai citus pasākumus, piemēram, trokšņa mazināšanas prasības;

43. šajā sakarā norāda, ka tūrisma galamērķos ar noteiktiem strukturāliem un ģeogrāfiskiem ierobežojumiem, piemēram, salās, tālākajos reģionos un atsevišķās piekrastes teritorijās, ar tūrismu saistītais tirgus spiediens kopā ar cenas ziņā pieejamu un valsts nodrošinātu mājokļu nepietiekamu piedāvājumu vēl vairāk saasina mājokļu krīzi; aicina kohēzijas politikas pasākumus pielāgot šiem īpašajiem apstākļiem, rīkojoties saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. un 349. pantu;

44. atzīst ES ekomarķējuma pašreizējos ierobežojumus; atzīst nepieciešamību pēc vienotas pieejas ilgtspējas marķējumam Eiropas tūrisma nozarē, kas ļautu izveidot vienotu, pārredzamu sistēmu, kura veicinātu ilgtspējīgu attīstību, savstarpēju mācīšanos un kapacitātes stiprināšanu, stiprinātu patērētāju uzticību un uzlabotu Eiropas tūrisma uzņēmumu un galamērķu konkurētspēju, efektivitāti un atpazīstamību pasaulē, pozicionējot Eiropu kā ilgtspējīga tūrisma paraugu visā pasaulē; uzsver, ka saskaņošana nenozīmē vienota sertifikāta izmantošanu, bet gan kopīgas metodikas izmantošanu, lai pārskatītu un noteiktu skaidrus standartus vai kritērijus; uzsver, cik svarīga ir akreditēta, neatkarīga trešās puses sertifikācija, lai nodrošinātu, ka apgalvojumi par ilgtspēju ir pamatoti saskaņā ar ES tiesisko regulējumu, tostarp Direktīvu par patērētāju tiesību

stiprināšanu[39]; stingri aicina paplašināt darbības jomu, iekļaujot tajā tūrisma vērtības ķēdes papildu segmentus, tostarp kruīzu kompānijas, tūrisma operatorus, sanāksmju, motivācijas pasākumu, konferenču un izstāžu *(MICE)* pakalpojumus, atrakcijas, ēdināšanas pakalpojumus, galamērķus un kopienai draudzīgu tūrismu, kurā iesaistīti vietējie iedzīvotāji, lai atbalstītu ilgtspējīgu pārkārtošanos, kas balstīta uz rūpīgiem ietekmes novērtējumiem un apspriešanos ar ieinteresētajām personām; vienlaikus uzsver, ka ES mēroga ilgtspējas marķējumam arī turpmāk vajadzētu būt brīvprātīgam, samērīgam, izmaksu ziņā lietderīgam, viegli piemērojamam MVU un tas būtu jāatbalsta ar apmācību un finansiāliem stimuliem, lai novērstu nevajadzīgu administratīvo slogu mazajiem tūrisma uzņēmumiem;

45. aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt tūrisma pārkārtošanos uz aprites ekonomikas modeli un veicināt pasākumus, kas uzlabo ūdens, enerģijas un atkritumu apsaimniekošanas efektivitāti, ierobežo pārmērīgu patēriņu, novērš dzīvotņu degradāciju, aizsargā bioloģisko daudzveidību un samazina tūrisma darbību ietekmi uz vidi galamērķos, pamatojoties uz datos balstītu lēmumu pieņemšanu; vienlaikus aicina Komisiju pastiprināt atbalstu inovācijām ar mērķi samazināt pārtikas izšķērdēšanu, un atspoguļot to attiecīgajās programmās; turklāt mudina viesmīlības jomā veicināt īsas piegādes ķēdes, un tādējādi atvieglot mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu, piemēram, mazo lauku saimniecību un amatnieku, ienākšanu tirgū;

46. atzīst, ka tūrisma nozare veic nozīmīgus pasākumus, lai samazinātu savu ietekmi uz vidi, tostarp pakāpeniski atsakoties no vienreizlietojamajām ūdens pudelēm, uzlabojot energoefektīvu apgaismojumu un ūdens taupīšanas sistēmas, pagarinot mēbeļu kalpošanas laiku, tās remontējot un atkārtoti izmantojot, kā arī samazinot pārtikas izšķērdēšanu, un to visu atbalsta stabils tiesiskais regulējums, ko nodrošina nesen pieņemtie ES tiesību akti, piemēram, Direktīva par vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem un Regula par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem[40], kuru ieviešana joprojām turpinās; aicina Komisiju veikt pētījumu, lai apzinātu un novērtētu Direktīvas par vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem nepilnības saistībā ar tūrisma un viesmīlības nozari,

---

39 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/825 (2024. gada 28. februāris), ar ko attiecībā uz patērētāju dalības veicināšanu zaļās pārkārtošanās procesā, nodrošinot viņiem labāku aizsardzību pret negodīgu praksi un viņu labāku informētību, groza Direktīvas 2005/29/EK un 2011/83/ES (OV L, 2024/825, 6.3.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/825/oj).

40 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/40 (2024. gada 19. decembris) par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem, ar ko groza Regulu (ES) 2019/1020 un Direktīvu (ES) 2019/904 un atceļ Direktīvu 94/62/EK (OV L, 2025/40, 22.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

un ierosināt pasākumus šo nepilnību novēršanai, tostarp sniedzot īstenošanas atbalstu un stimulus nozarei, lai, ja iespējams, paātrinātu vienreizlietojamās plastmasas pakāpenisku izņemšanu no aprites ES tūrisma un viesmīlības nozarē, pamatojoties uz reālistisku pārejas termiņu un balstoties uz ietekmes novērtējumu, zinātniskajiem datiem un apspriežoties ar ieinteresētajām personām, un vienlaikus nodrošināt, ka mazajiem uzņēmējiem netiek uzliktas nesamērīgas izmaksas;

47. aicina Komisiju un dalībvalstis pāriet no reaģējošas uz proaktīvu tūrisma attīstības pārvaldību, ko atbalsta uzlabota datu apmaiņa, kā arī vākt, analizēt un izmantot datus galamērķu pārvaldībai un ilgtspējas ziņojumu sniegšanai, uzsverot, ka šāda pāreja palīdzētu nodrošināt ilgtspējīgu un augstas kvalitātes tūrismu; uzsver, ka koordinēta datu apmaiņa visos līmeņos ļauj veikt uzraudzību reālajā laikā un izstrādāt viedas prognozes, dodot tūrisma galamērķiem iespēju pārvaldīt apmeklētāju plūsmas uz kultūras un dabas objektiem, novērst pārblīvētību, pārvaldīt resursus, atbalstīt centienus mazināt sezonalitāti un elastīgi pielāgoties izmaiņām; uzsver, ka ģeneratīvā MI straujā izaugsme rada risku, ka tūrisma tirgū tiks atalgoti lieli un tehnoloģiski attīstīti dalībnieki, un tas saasinās esošo nevienlīdzību, bet daudzi galamērķi un MVU atpaliks, ja atbalsts un spēju veidošana neattīstīsies; šajā sakarībā aicina Komisiju nodrošināt MVU mērķtiecīgu finansējumu un norādījumus par finanšu instrumentiem ar mērķi veicināt datu, digitalizācijas un MI ieviešanu tūrisma nozarē;

48. aicina pieņemt sistēmisku pieeju tūrisma jomā, aizstājot sadrumstaloto, uz tirgu vai produktu balstīto loģiku ar integrētiem pārvaldības modeļiem; atbalsta visaptverošu rādītāju izstrādi, kas, pamatojoties uz starptautiski atzītām aprēķinu metodēm, aptvertu, cita starpā, kvalitatīvu darbavietu radīšanu, nodarbinātības apstākļus, vietējo kopienu labklājību, resursefektivitāti, vides degradāciju un oglekļa emisijas, lai veicinātu pārredzamu politikas veidošanu, virzītu atbildīgas investīcijas un nodrošinātu datu salīdzināmību starp dažādiem galamērķiem; atzinīgi vērtē pasaulē atzītu un saskaņotu ilgtspējīga tūrisma rādītāju kopuma izstrādi galamērķu līmenī, norādot, ka šo metodiku izmēģina ES Kompetenču centrs, lai atbalstītu datu pārvaldību viedajos galamērķos *(D3HUB)*, un projektā piedalās 40 Eiropas *DMO* un Eiropas tūrisma rādītāju sistēma *(ETIS)*; uzstāj, ka ES līmeņa pieejai ilgtspējīga tūrisma rādītājiem vajadzētu būt pilnībā saderīgai ar esošajiem satvariem, piemēram, statistikas sistēmu tūrisma ilgtspējas novērtēšanai vai tūrisma satelītkontu metodoloģisko sistēmu, kas ļautu veikt efektīvu standartizāciju un salīdzinošo novērtēšanu un nodrošinātu vienkāršotus ziņošanas procesus, samazinot administratīvo slogu tūrisma uzņēmumiem;

49. uzsver, ka uz datiem balstīta, daudzpakāpju pārvaldība ir būtiska, lai panāktu ilgtspēju un efektīvi risinātu neparedzamas krīzes,

piemēram, pandēmijas un citas ar veselību saistītas krīzes, ģeopolitiskos satricinājumus, ekstremālus klimata un dabas notikumus, cilvēka izraisītus vai tehnoloģiskus traucējumus un ekonomikas lejupslīdi, kā arī pieaugošās strukturālās krīzes, piemēram, demogrāfisko lejupslīdi, iedzīvotāju skaita samazināšanos un mājokļu trūkumu; uzsver nepieciešamību iekļaut kravu pārvadājumus un loģistiku krīzes gatavības instrumentos, ņemot vērā to būtisko nozīmi tūrisma pakalpojumu un piegādes ķēžu nepārtrauktības nodrošināšanā; ar bažām norāda, ka ieinteresēto personu nevēlēšanās dalīties ar datiem (to izraisa bažas par tehnoloģijām, datu suverenitāti, uzticēšanos, juridiskajiem riskiem un izmaksām) palēnina kopējās Eiropas tūrisma datu telpas ieviešanu; norāda uz ES tūrisma infopaneli un *D3HUB* kā spilgtiem piemēriem tam, kā apkopotā informācija ES līmenī var virzīt vietējās darbības un atbalstīt tūrisma piegādes ķēdes neskaidrības apstākļos; norāda, ka šie mehānismi nodrošina, ka *DMO* un MVU ir vienkāršota piekļuve savietojamiem datiem, kas tiem palīdz pieņemt uz pierādījumiem balstītus lēmumus, tādējādi stiprinot un nodrošinot noturību visā to vērtības ķēdē; turklāt uzsver *D3HUB* ieguldījumu, ar ko palīdz tūrisma galamērķiem stratēģiski izmantot datus, uzsver, ka šī iniciatīva ir būtiska, lai stiprinātu datos balstītu pārvaldību un sagatavotu nozari digitālajai pārejai, un aicina Komisiju nodrošināt tās turpināšanu pēc 2026. gada saskaņā ar ES stratēģiskajiem mērķiem;

50. aicina Komisiju un dalībvalstis izveidot centralizētu platformu, kas balstītos uz pārbaudāmiem datiem, lai apzinātu visā ES notiekošos lielos pasākumus, kuri var izraisīt vietējus traucējumus, jo īpaši neaizsargātos reģionos, kā arī izveidot īpašu Eiropas krīzes pārvaldības mehānismu tūrisma nozarē, lai stiprinātu gatavību, krīžu novēršanu un noturību, saskaroties ar nākotnes krīzēm; turklāt aicina Komisiju integrēt šo mehānismu ar moderniem krīzes gatavības rīkiem un ātrās reaģēšanas pasākumiem, tostarp agrīnās brīdināšanas sistēmām, ārkārtas rīcības plāniem, stratēģisko transporta infrastruktūru un koridoriem, kā arī mērķtiecīgu atbalstu, izmantojot elastīgas procedūras, lai uzlabotu tūrisma noturību un drošību;

51. norāda, ka tehnoloģijas un izpratne par vides jautājumiem veicina pāreju no pasīvas tūrisma apskates uz mērķtiecīgu, personalizētu un atbildīgu pieredzi; uzsver maršrutu ģenerējošu ieteikumu sistēmu potenciālu veicināt kopienu vadītu, nesteidzīgu tūrismu, kas sniedz labumu vietējiem MVU, vietējiem ražotājiem, tostarp tiem, kas atzīti ar ģeogrāfiskajām norādēm, kā arī kultūrai un produktiem; tomēr uzsver, ka, lai izmantotu šo potenciālu, nozarei ir jāiekļauj vietējās grupas un iedzīvotāji tūrisma vērtības ķēdē līdzās lielajiem uzņēmumiem, piemēram, sniedzot ekspertu atbalstu digitālo rīku izmantošanā, izveidojot daudzpusējas ieinteresēto personu padomes, kurām būtu konsultatīva un padomdevēja loma jautājumos par licencēm, tūrisma intensitāti, ierobežojumiem un plānošanu, kā arī

dažādojot piedāvājumu, lai samazinātu atkarību no tirgus un sezonas svārstībām; aicina dalībvalstis veicināt izglītības iniciatīvas skolās un plašākas izpratnes veicināšanas kampaņas, lai uzlabotu informētību par ilgtspējīgu tūrisma praksi;

Tūrisma nākotnes veidošana ar prasmēm un kultūras iesaisti

52. uzsver, ka kvalificēts un novērtēts augstas kvalitātes darbaspēks ir Eiropas tūrisma ekonomikas mugurkauls; norāda, ka strukturālas problēmas, piemēram, zemais atalgojums atsevišķās tūrisma nozarēs, neoficiāla nodarbinātība, nepilna laika un nedeklarēts darbs, sezonalitāte, ierobežotas apmācības iespējas un dažkārt sliktie darba apstākļi, turpina veicināt darbaspēka un prasmju trūkumu tūrisma nozarē, ko vēl vairāk saasina pastāvīgā dzimumu nevienlīdzība, jo sievietes veido lielāko daļu tūrisma nozares darbaspēka un dominē zemu atalgotās, darbietilpīgās un pagaidu profesijās; atzīst, ka dažās dalībvalstīs ir panākts progress darba apstākļu, darba laika režīma un atalgojuma uzlabošanā, tostarp ar atjauninātiem koplīgumiem pēc Covid-19 pandēmijas; tomēr aicina turpināt virzību uz tūrisma darba tirgu, kas balstās uz kvalitatīvām darbavietām, taisnīgām algām, uzticamu sociālo aizsardzību un nodarbinātību visa gada garumā, tostarp ārpussezonas laikā; vienlaikus vērš uzmanību uz to, cik vērtīga ir apmaksāta apmācība darba laikā un uz to, cik svarīgi ir šādas iespējas nodrošināt arī sezonas darbiniekiem ārpussezonas laikā;

53. uzsver arvien pieaugošo pieprasījumu pēc pielāgoties spējīga un pret krīzēm noturīga darbaspēka, kam ir digitālās un zaļās prasmes ieviest tādus inovatīvus risinājumus, kuri līdzsvaro ekonomikas izaugsmi ar vides aizsardzību; uzsver, ka digitālā un zaļā pārkārtošanās paver iespējas radīt labākas, drošākas un noturīgākas darba vietas visā tūrisma vērtības ķēdē, un mudina pilnībā izmantot šīs iespējas, tostarp sadarbojoties ar reģionālajām un vietējām iestādēm specializētu apmācības programmu izstrādē tūrisma speciālistiem;

54. aicina izstrādāt saskaņotu ES mēroga rīcības plānu tūrisma nozares darbinieku prasmju pilnveidošanai un pārkvalificēšanai saskaņā ar Prasmju paktu, lai risinātu darbaspēka trūkuma problēmu, uzlabotu darba apstākļus, pārvarētu mobilitātes šķēršļus, reaģētu uz mainīgajām prasībām prasmju jomā un stiprinātu nozares ilgtermiņa pievilcību un konkurētspēju, nodrošinot ilgtspējīgu vērtību Eiropas tūrisma galamērķiem un popularizējot Eiropas dzīvesveidu; ierosina ieviest tūrisma prasmju karti, kas izstrādāta ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem un atzīta visās dalībvalstīs un tūrisma nozares sektoros, lai dokumentētu akreditētas apmācības, prasmes, kvalifikācijas un profesionālo pieredzi; ierosina apmācība īstenot un līdzfinansēt ar ES programmu, tostarp Eiropas Sociālā fonda Plus, Erasmus+, vienotā tirgus programmas un programmas „Digitālā Eiropa” palīdzību;

55. uzsver, ka prasmju pilnveidošanai un pārkvalifikācijai jānotiek vienlaikus ar katra darbinieka lomas novērtēšanu – sākot no cilvēciskajām attiecībām, kas ir neaizstājamas, lai sniegtu augstas kvalitātes un kultūras kontekstam atbilstošus pakalpojumus, līdz fiziski smagiem darbiem, kas nodrošina daudzu tūrisma pakalpojumu sniegšanu –, un tā nodrošinātu, ka neviens no šiem aspektiem netiek zaudēts, nozarei pārejot uz digitāli orientētiem modeļiem; norāda, ka gan vispārīgās prasmes, gan fizisks darbs joprojām tiek nepietiekami novērtēti ekonomiskā un politiskā ziņā, un attiecībā uz tiem bieži trūkst oficiālā atzīšana, apmācība vai atalgojums, kas būtu salīdzināms ar tehnisko vai vadības amatu atalgojumu; aicina pienācīgi atzīt, novērtēt un atalgot šīs prasmes un lomas, jo tas ir būtiski, lai paaugstinātu darba kvalitāti, veicinātu dzimumu līdztiesību un nodrošinātu, ka tūrisma cilvēciskā dimensija tiek pilnībā atzīta un veicināta Eiropas tūrisma modelī;

56. aicina stiprināt sadarbību starp tūrisma uzņēmumiem, izglītības sniedzējiem un valsts iestādēm, lai veicinātu augstas kvalitātes apmācības programmas un māceklības iespējas, kā arī risinātu jautājumus saistībā ar nākotnes prasībām pēc prasmēm; uzsver, cik svarīgas ir mērķtiecīgas iniciatīvas, piemēram, nozarei pielāgotas mācību programmas, skaidri karjeras virzieni un mentorēšanas programmas, kas viesmīlības karjeru padara pievilcīgāku jauniešiem un palīdz veidot spēcīgāku un kvalificētāku darbaspēku šajā nozarē; uzsver, ka ar šīm iniciatīvām ir jānodrošina kvalitatīvi nodarbinātības rezultāti, tostarp ilgtermiņa līgumi, reālas karjeras izaugsmes iespējas un algas paaugstinājumi;

57. uzsver, ka kultūra, kas ir cieši saistīta ar mūsu dzīvesveidu, ir būtiska Eiropas tūrisma pievilcībai, kā arī mūsu nacionālajai un Eiropas identitātei; atgādina, ka šī kultūras struktūra cita starpā ietver ilgtspējīgas tradīcijas, arheoloģisko mantojumu un vietējās valodas, kuru saglabāšana atspoguļo patiesu cieņu pret reģionālo un nacionālo identitāti un vietējo kopienu nepārtrauktību; atzinīgi vērtē dažu dalībvalstu centienus nodot kultūras darbus un artefaktus atpakaļ uz to izcelsmes vietām; uzsver, ka jaunais stratēģiskais satvars “Eiropas kultūras kompass” ir svarīgs instruments ES politikas kultūras dimensijas stiprināšanai; aicina Komisiju ņem vērā ES daudzveidīgo un bagātīgo tūrisma piedāvājumu un jaunajā ilgtspējīga tūrisma stratēģijā Eiropas kā galamērķa popularizēšanai priekšplānā izvirzīt tādas ES iniciatīvas kā, piemēram, „DiscoverEU”, Eiropas kultūras galvaspilsētas un Eiropas mantojuma zīme;

58. atzinīgi vērtē profesionālo kultūras darbinieku, vietējo organizāciju un brīvprātīgo būtisko lomu kā Eiropas kultūras mantojuma sargātājiem, kuru darbs aptver gan objektu uzturēšanu un saglabāšanu, gan sabiedrības iesaistīšanu, izmantojot sabiedrības informēšanas pasākumus un ekskursijas gida pavadībā; uzsver to lomu Eiropas kā globāla tūrisma galamērķa atpazīstamības un pievilcības stiprināšanā; norāda, ka nestabilu darba apstākļu un

nepietiekama atalgojuma dēļ bieži vien netiek atspoguļota viņu ieguldījuma vērtība Eiropas kultūras mantojuma saglabāšanā un nodošanā nākamajām paaudzēm, un šo situāciju var vēl vairāk saasināt pieaugošais konkurences spiediens no platformu pakalpojumiem, kas ar dzeramnaudu praksi un savienojuma maksu pazemina kultūras ekskursiju un gidu pakalpojumu cenas;

59. šajā kontekstā atzīst brīvprātīgo ievērojamo ieguldījumu, kuri veltī ievērojamu daļu sava personīgā laika, tostarp ikgadējā atvaļinājuma laikā, lai atbalstītu kultūras mantojuma saglabāšanu Eiropā; aicina Komisiju sadarbībā ar dalībvalstīm ierosināt vadlīnijas ar mērķi veicināt un dot iespēju iedzīvotājiem iesaistīties kultūras brīvprātīgajā darbā, tostarp izmantojot atbalsta pasākumus, kas atvieglo līdzdalību un veicina kultūras brīvprātīgo atzīšanu visā ES; uzsver, ka brīvprātīgo darba veicināšana kultūras jomā pastiprina Eiropas Prasmju gada mērķus un papildina pašreizējās ES programmas, piemēram, *Erasmus+*, veicinot starppaaudžu mācīšanos, prasmju apmaiņu un dziļāku iesaistīšanos kultūras dzīvē; uzsver, ka ilgtermiņa mērķis ir profesionalizācija, un aicina izveidot programmu „No aizraušanās līdz profesijai”, kas nodrošinātu apmācību, sertifikāciju un taisnīgu atalgojumu, ko līdzfinansētu no programmām „Erasmus+”, „Radošā Eiropa” un Eiropas Sociālā fonda Plus, lai tie, kuri atbalsta mūsu identitāti, varētu veidot dzīvotspējīgu karjeru pēc savas izvēles; uzsver, ka šai shēmai arī turpmāk vajadzētu būt brīvprātīgai un kultūras atvaļinājums nekad nedrīkst būt saistīts ar profesionālām saistībām; mudina dalībvalstis veicināt brīvprātīgo darbu tādā veidā, kas bagātina kultūras dzīvi un papildina profesionālo nodarbinātību kultūras jomā, nevis to aizstāj;

60. uzsver nepieciešamību nodrošināt, ka nākamajā DFS tiek piešķirts ES finansējums nemateriālajam mantojumam, un tā sniegts tiešs atbalsts iniciatīvām, ar ko aizsargā un popularizē kultūras tradīcijas – sākot no jūras un kuģniecības tradīcijām, piemēram, burāšanas, līdz vietējām valodām un amatniecībai, tostarp ģeogrāfiskajām norādēm – , tādējādi nodrošinot to pārmantošanu no paaudzes paaudzē un stiprinot kopienu iesaistīšanos ilgtspējīgā un atbildīgā tūrisma attīstībā; uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt taisnīgu atzinību tiem, kas iegulda mantojumā un prasmēs, un norāda uz nepieciešamību iekļaut vietējo iedzīvotāju un kopienu vadītas tūrisma iniciatīvas, kas saglabā senču zināšanas, aizsargā bioloģisko daudzveidību un veicina autentisku, kultūru respektējošu pieredzi, kas nodrošina vietējo iedzīvotāju iztiku; turklāt aicina piešķirt ES finansējumu to ražotāju apvienību atbalstam, kuras vēlas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes saskaņā ar Regulu (ES) 2023/2411[41], jo tas ir galvenais instruments

---

41 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/2411 (2023. gada 18. oktobris) par amatniecības un rūpniecības ražojumu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību un ar ko groza Regulas (ES) 2017/1001 un (ES) 2019/1753 (OV L, 2023/2411, 27.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2411/oj).

reģionālā amatniecības mantojuma stiprināšanai;

61. uzsver, ka ar finansētajiem projektiem būtu jāveicina zināšanu nodošana starp dažādām jomām un nozarēm un jāizmanto tūrisma stratēģiskais potenciāls, lai aizsargātu nemateriālo kultūras mantojumu, palielinātu tā sniegto sociālo un ekonomisko labumu vietējām kopienām un nodrošinātu ieguvumu vienmērīgāku sadali gan teritoriāli, gan tūrisma vērtības ķēdē; turklāt norāda, ka finansējumā prioritāte būtu jāpiešķir projektiem, kas veicina teritoriālo kohēziju, jo īpaši reģionos, kur nemateriālais kultūras mantojums ir visvairāk apdraudēts un kur kultūras tūrisms var veicināt vietējo attīstību un atbalstīt iedzīvotāju noturēšanu; uzsver publiskā un privātā sektora partnerību nozīmi tūrisma nozares spēju veicināšanā, lai aizsargātu, popularizētu un uzlabotu kultūras mantojumu, un aicina stiprināt sadarbību starp iestādēm, nozari un kopienas dalībniekiem, lai panāktu maksimāli ilgtspējīgus rezultātus;

62. aicina ik gadu ziņot Parlamentam par panākumiem ilgtspējīga tūrisma jomā, balstoties uz ES tūrisma infopaneļa ieviešanu un izmantojot izmērāmus rādītājus, kas aptver vides, savienojamības, infrastruktūras gatavības, nodarbinātības kvalitātes un vietējo kopienu labklājības jomas, lai šie dati kalpotu par pamatu lēmumiem par finansējumu un turpmākajām reformām;

°

° °

63. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.